EPISTOLA RABBI SAMUEL

CONTRA JUDEORUM ERRORES.

SINE LOCO ET ANNO.

Georgius Kloß, M.D.

Francofurti ad Moenum.

Samuel (Rabbi) Epistola contra Judaeorum errores
[Translated by Alphonsus Boni Hominis] —
Epistola Pontii Pilati

[Printed at Sant' Orso by Johannes de Reno, c. 1475]

BMC. VII. 1028.
Hain 14263

Samuel, Rabbi

Panzer IV.187.1076.[5] IV. 426 69
Braun I. 115. Laire I. 470 (Mantuae. 1472)
iisdem typis ac Aquinatis Quaest de Anima 1472
ergo
(Venetiis, franciscus Renner de Hailbrun 1472)

Distinctio inter medicos et cirurgicos

INCIPIT EPISTOLA QVAM MISIT RABI SAMVEL ISRAHELITA ORIVNDVS DE CIVITATE REGIS MOROCHORVM AD RABI YSAAC magiſtrũ ſinagoge que ẽ in ſubiulmeta ĩ predicto regno In ãno dñi. M°. Sȝ trãſlata de Hebreo uel de Arabico ĩ latinũ ꝑ fratreȝ Alfunſium boni hoĩs hiſpanũ ordinis p̄dicatoꝝ quã trãſlationẽ fecit Anno dñi. M. ccc. xxxviii. tp̄e pontificatus dñi benedicti pape. xii. que epiſtola cuius ſit editõis & ad quid ualeat ꝓheĩuȝ ipſius epiſtole & narratio eius plenius declarabũt cuȝ titulo qui eſt talis.

TITVLVS EPISTOLE.

Epiſtola quã ſcripſit mgr̃ Samuel iſrahelita oriũdꝰ de ciuitate regis morochiani ad rabi yſaac magiſtrũ ſinagoge que ẽ in ſubiulmeta ĩ regno predicto.

EPISTOLA.

COn fuet te deus o frater & pmãere te faciat uſqꝫ quo termĩet iſta nr̃a captiuitas & congregetur iſta nr̃a diſpſio & appropĩquet ſpes noſtra & ſignet deus bñplacitũ ſuuȝ ſup uitaȝ noſtrã. Amẽ Nã exptus ſuȝ ꝙ plenitudo ſcĩe noſtri tp̄is cum tuis expoſitõibꝰ gl'oſis uigȝ. unde ego pticeps doctrĩe tue tibi expono exitꝰ cordis. ſup illis q̃ legis ſũt et ꝓpheta ruȝ ſup qbꝰ ãxio cũ timore q̃ ꝓpter recurro ad abundãtiã ſapiẽtie tue & mitto tibi libellũ iſtũ ſperãs per te deo uolẽte cõfortari ĩ ueritate ac ĩ dubiis declarari

CAPITVLVM. I.

DEsidero dñe mi certificari p te & testimonĩis legis & prophetaꝝ & aliaruꝫ scripturarũ quare nos iudei generaliter percussi sumus a deo ĩ captiuitate ista ĩ qua sumus que põt uocari ꝑpetua & non habẽs finẽ Nam mõ sũt mille ãni cõpleti & ultra ꝙ semꝑ fuimus captiuati Nos scim⁹ ꝙ patres nr̃i adorauerũt idola. occiderũt ꝓphãs. & legem dei auerterũt. Et ꝓpter oẽs istas trãsgressiones deus nõ ꝑcussit eos nisi ꝑ lxx. annos ĩ babylonia & post tẽpus ꝑfatũ placatus ẽ eis & reduxit eos ĩ terrã suã. Et ſm scripturã ira dei fuit tũc ꝑ ĩ ib⁹ ualidissima suꝑ oẽs iras q̃s ante tẽpora illa ꝯmẽorat scriptura. & tamẽ ut dictũ ẽ pena tantoꝝ peccatoꝝ non fuit nisi lxx. añis. Et nũc domĩe mi ĩra dei que in presẽti punit nos non habet terminũ nec finis eius ꝓmittit in prophetis. Si uoluerimus dicere ꝙ ista pressura in q̃ sumus ire dei: ẽ adhuc illius ire propter quã fuit captiuitas lxx. annoꝝ: qa tunc nõn cõplete satisfactũ ẽ de peccatis predictis ꝑ illos patres nr̃os nos facimus deũ mendacẽ quod absit quoniã ipse deus uerus & gloriosus illi captiuitati ĩposuit prefatũ terminũ ꝓphetaꝝ .s. lxx. annos. unde talis non ẽ responsio sed euasio seu excusatio. Si excusatio esset uera nec ẽ intelligẽtibus ꝓponenda. et si dixerimus ꝙ deus in illa trãsmigratione misertus uni pti generis nr̃i & nõ alteri & illos quoꝝ misertus ẽ reduxit ad reedificandũ templũ ut

dicit ꝓpheta Hieremias. et sumus de illis quoꝝ non est misertus. Tūc dicent nobis xp̄iani ꝙ deus misertꝰ est eoꝝ q adorauerūt idola & q occiderūt ꝓphetas. & tn̄ nos punit q non peccauimus in p̄dictis & illoꝝ misertus fuit ī dicto termīo lxx. annoꝝ. et sic nr̄a punitio non habet ẜm nos causā certā. ita est lōga & sine termīo pena ī qua sumus modo. iaꝫ sunt mille ān̄i & ultra nec in lege nec ī ꝓphetis huius pene terminum possumus īuenire. Quare dn̄e mi cū deus puniuerit patres nr̄os ꝓpter idolatriā & ꝓpter interfectionē ꝓphetaꝝ & pena & culpa sint note ī scriptura cū deus non punit bis idipsū pro peccatis illis p̄teritis fuit pena .s. captiuitas lxx. annoꝝ. & cū deus non punit uniuersal̄r nisi ꝓpter uniuersale peccatū. oportet ꝙ post illam captiuitatē nos peccauerimus oēs cotā deo peccato maiori q̄ fuerit idolatria pentū nr̄oꝝ & q̄ fuerit īterfectio ꝓphetaꝝ. ex quo deus pro peccatis puniuit pentes nr̄os lxx. ānis & non āplius. & nos puniuit sūt mille āni & ultra. & posuit & dispsit nos p quattuor ptes mūdi. Tamē qcqd cōtingat dei sumus ī oī euentu qa nulla est excusatio. sup dicta Responde.

CAPITVLVM. II.

Vpposito dn̄e mi ꝙ simus in peccato aliqꝰ maximo rogo nūc ꝙ certifices me si postq̄ deus dispsit nos de Hierusalē & misit in captiuitatē istā longissimā seu ꝑpetuā ꝓpter illud peccatū sine auctoritate nr̄a & ꝓpria uolūtate sine speciali mādato incepimꝰ obſuare circūcisionē & sabbatū

& alias cerimonias q̄ a tēpore quo Titus destruxit ciuitatē & templū ꝯbuscit & bibliotecas & nos ī captiuitatē istā dispsit q̄ extūc cessauit inter nos ignis. sacrificiū. oblatiōes. & holocausta. & deus nō ꝑmisit nobis postea ꝓphecia aliquā. necnō ꝓphetā. nec p reuelationē aliquā certā q̄ nos deberemus redire aliqñ in Hierusalē ī statu pristino. nec mandauit nobis postea q̄ obseruaremꝰ obseruātias p̄dictas. uidetur ergo sequi q̄ nos nō a deo sed ab aliis q erant obseruātias p̄dictas accepimus & tenemus. Et uidetur q̄ iuste dicent nobis aduersarii nostri Sicut uos obseruatis circūcisionē & sabbatū & legitis in sinagogis libros moysi & ꝓphetaꝝ sine mādato dei. quare non assumitis uobis simil̄r sacrificiū & non facitis uobis sacerdotē & regē & principē & unctiones sāctas et incēsum? et quare nō edificatis altaria & seruatis cerimōia & oīa alia que sunt in lege contenta sicut sabbatū & circūcisionē. & plura alia que obseruatis ꝑm traditiones uestras sine uolūtate. et simpliciter ex utraq̄ curritis in offensam. Et si hec predicta facitis contra uoluntatē. uel dicitis quia uoluntas dei est q̄ hec seruetis & bñplacitū. quod tñ ostendere nō potestis. q̄re nō obseruatis sup̄dicta alia quoꝝ mādata facere potestis. Et si reges non pmittunt uos facere & populi sub qbus iacetis non permittunt uos ista multa facere. quare pmittunt uobis circūcisionem & libros & sinagogas & alia que seruatis? ¶ Et ad hec domine mi non est nobis ī promptu responsio sufficiens ut uidetur. Scimus tñ

timorem dei in omni euentu.

CAPITVLVM.III.

INuenimus domie mi deũ loquentẽ p os za
charie prophete & dicentẽ ca°.vii.ubi loqui
tur de illa prima captiuitate breui.iterpre
tat⁹ hanc auctoritatẽ.Nam ſm ꝙ ſcripta eſt in arabi
co ſicut infra poſita eſt ſonat ĩ latino.hec dicit dñs ſa
cerdotibus & populo terre.Quãdo ieiunaſtis & plora
ſtis ĩ vi°.&.vii°.toto tpe lxx.annoꝝ ĩtellexiſtis ꝙ non
ieiunaretis ad me aut ploraretis.Ego tale ieiuniũ no
lui à uobis.Noſtra autẽ trãſlatio aliter ſe habet.ego
enĩ ſcribere propono ſicut auctoritates iacẽt quas Sa
muel iſte inducit nõ ſicut ſunt in noſtra biblia ĩnuit
domin⁹.Dñe mi in pdictis uerbis ꝙ dũ nos iudei fu
imus p lxx.ãnos in dicta captiuitate.fuim⁹ ſine lege
qa ieiuniũ habemus à lege ſicut alias obſeruantias.&
ſimil'r fuimus ſine circũciſione & ſine ſabbato. Et ſi
ne dubio hec nõ ualent dũ ira dei manet ſup populũ
ſuũ.Illa uero prima ira dei fuit breuis qa lxx.ãnoꝝ.
Iſta qdem in q̃ nunc ſumus eſt lõga iaʒ mille annoꝝ
& ultra.& nõ innenitur ei terminus ĩ prophetis.Et ti
meo dñe mi ꝙ ſicut deus miſit in captiuitatẽ illã bre
uem patres nr̃os ſine lege & ſine obſeruãtiis eius.nec
acceptauit ieiunia.nec obſeruãtias eius legis quouſq;
fuit ꝯpletũ tempus pene ipſoꝝ.ſ.lxx.annoꝝ.ſic ĩ iſta
captiuitate ultima non acceptat opera que facimus
ſm obſeruãtias legis. quare conſtat ꝙ nos ſumus in
maiori peccato nunc q̃ patres nr̃i fuerint ĩ babylõia

Vnde nos sumus in maiori dei ira q̃ illi. et p ɔn̄s opa nostra sūt ei minus placita. & nos sumus ei magis odiosi. Et patet q̄ illi p mortē ꝓphetaꝝ & qa idola coluerūt fuerunt tantū lxx. annis in captiuitate. & nos ꝓpter magnū peccatū & maximū sumus captiui iaȝ sunt mille āni & ultra. Et hec captiuitas sine dubio ē illa quā deus p os Danielis prophetauerat desolatiōeȝ ciuitatis. usq̄ quo ad consūmationē pseuerabit desolatio zc. Prima captiuitas uocat̄ transmigratio. quia p modicū tēpus fuerūt reducti cū honore ī Hierusaleȝ. Sȝ hec uidet̄ desolatio in q̄ p certo deus nō miserebit̄ nostri sicut non miserebatur patꝝ nostroꝝ ī Babylonia. excepto q̄ consolabat̄ eos p ꝓphetas q ꝓmittebant illis liberationē & erant oēs simul. nobis autē nihil ꝓmittit̄. & insup dispsit nos p uniuersa regna mūdi. attamē quicqd ɔtīgat dei sum⁹ in oī euentu.

CAPITVLVM IIII.

Domīe mi ualde mirabile ē mihi de nobis. Speramus eniȝ quotidie liberationē de captiuitate ista. & semp de hoc loqmur. & semp loqmur de reductione nostra ī Hierusaleȝ. uel sumus ceci uel deceptores simpliciū. Nā constat q̄ post dispsionē nostraȝ que facta est p Titū non appuit ī nobis ꝓpheta q nobis ꝓmitteret reductionē. nec etiam post captiuitatē lxx. annoꝝ fuit ꝓpheta q loqueret̄ de ista captiuitate que nō habet fineȝ nisi in fine mūdi. nec deliberationē habet nisi p consūmationeȝ seculi. qa Daniel il

Iam uocat desolationē sine fine ca.ix. Vnde timeo do
mīe mi ꝙ cū tanta captiuitas non possit manere su-
per totā gentē nostrā a deo nisi ꝓpter maximū pecca
tum in deū maius q̄ interfecisse ꝓphetas & adorasse
idola propter que pctā patres nostri fuerūt puniti ꝙ
sicut deus nō miseret̄ nostri ī uita cū in eodē peccato
perseuerem⁹. sic nec etiā miserebit̄ mortuis ex nobis.
attamen sumus dei in omni euētu q euenerit.

CAPITVLVM.V.

DOmīe mi uidet̄ ꝙ decipiamus alios & nos-
ipsos. qa in libris legū & prophetaꝝ hēmus
deū promittentē nostre genti liberationē &
cōgregationē de dispersione multiplicit̄. Sꝫ bn̄ aduer
tenti oēs promissiōes quas habuimus uel fuerīt ꝯple
te ante captiuitatē lxx. annis & ī ipsis lxx. ānis. uel ꝓ
missiones fuerūt propter peccata illoꝝ qbus ꝓmissi-
ones sunt totaliter īpedite sicut proponā coraꝫ te dn̄e
Exempli gratia. ista pauca dicuntur in Ezechiele. Si
feceritis iusticias meas & mandata mea seruaueritis.
congregabo uos de quattuor partibus mundi & le-
uabo uos & adducam uos per mare. & adducam uos
in domum sanctam meam. Ecce ꝙ id quod dominus
nobis promittit per Ezechielē in p̄dictis uerbis & ali
is locis libri eiusdeꝫ ꝓphete iam cōpletuꝫ ē pluries an
te illam captiuitatem lxx. annoꝝ. & omnes promissio
nes domī tales maiores & mīores que in diuersis locis
sacrorum libroꝝ continentur complete fuerūt anteq̄
caderemus in istaꝫ ultimā captiuitatē que non habet

finē3.mō sumus iā in M°.anno & ultra.nec in aliquō ꝓphetaꝝ eius terminū inuenimus. nec illa dei ꝓmis/sio ubi agit de liberatione & congregatione intelligi/tur de ista captiuitate ꝑpetua.sed de illis tribulatiōi bus & dispsionibus ante dictos.lxx.annos.nec ꝙ an/te dictos lxx.annos cōmiserimus illud magnū pecca/tū ꝓpter quod deus sine termīo punit nos ī quo pec/cato sumus & manemus oēs.aliter deus misericordia3 suā non cōtinuasset ī nobis ira tā longā. nā uidem9 ꝑ scripturas ꝙ oīa predicta que cōmiserūt patres nr̄i añ.lxx.ānos p̄dicte captiuitatis punita fuerūt. & de multis exēpla hec pauca inducā. Peccauerūt pr̄es nr̄i q exiuerūt de egypto & promissio eis facta ī eis locū nō habuit s3 ī peccatis suis ī deserto mortui sūt.Pec/cauit ipse moyses ad aq̄s contradictiōis & terrā ꝓmis sionis nō meruit.Peccauit ipse Aaron & portauit pe/nā.Hely sacerdos peccauit & fractis ceruicibus expira uit.& posteritas eius sacerdotio priuata ē. & tñ deus promiserat sacerdotiū in eternū.Sed huiusmōi ꝓmis sa intelligūtur sꝑ nisi ꝓpter peccata demereant̄ acci/pe ut patet in regno dauid & in aliis posteris eius. Si cut etiā deus uerus & gloriosus promisit Abrahe pro semine suo terrā illam ineternum possidendā & fre/quenter ꝑdiderunt ea3 propter peccata sua & frequē ter restituit eā dominus illis usq3 ad ultimā uicē qua ꝑdiderūt iam sūt mille anni & ultra. & nō est spes re cupandi eā.qa manemus oēs in eodem peccato ꝓpter que terrā nostrā ꝑdidim9 Et dñe mi multū mirabile

est cũ omnes cõcordemus ꝙ oportet ꝙ post captiuitã
tez.lxx.annoꝝ in Babylonia peccauimus cõtra deum
peccato maximo.& tñ nullus est q dicat ꝙ ẽ id pecca
tum.etsi aliqs nostꝝ cognoscat nostrã causaz & pecca
tum propter quod ĩcurrimus tãta mala nullus tñ id
aperit ꝓxĩo suo.nec ipsemet q cognoscit in suã ↄuer
tit utilitatẽ.sed oẽs iacemus ꝓstrati & uidemus mani
feste ꝙ p̄dicta captiuitate lxx.annoꝝ erat deus cũ pa
tribus nostris in ꝓphetis.i.Hieremia & aliis ꝓphetis.
& dedit eis Salathiel ducem & principes & sacerdotes
cũ qbus exiuerũt de Babylone.pacta penitẽtia & pla-
cato deo edificauerũt templũ & Hierusalez & alias ci
uitates.& effudit deus misericordias suas & tñ ĩ ista
captiuitate nullus ꝓpheta nobiscũ est.nec deus ut ap
paret.Copiose igitur dñe inqram & non cessabo que
rere quod peccatũ est id tantũ ꝓpter quod sumus in
captiuitate mille annis & ultra.nec habemus ꝓphetã
nec regẽ nec sacerdotẽ.nec altare nec sacrificiũ.nec un
ctionẽ nec incẽsum.nec purificationẽ.immo facti su-
mus abhomĩabiles toti mundo.sicut deo & contẽtibi
les.In solo corde tantũ nostro regnat supbia qua nos
ipsos preferimus toti mundo.Et quod super hoc sen
tio pandam tibi domĩe mi.nec minus qcquid eueni-
at nos dei sumus.

CAPITVLVM.VI.

Nunc ergo domĩe mi paueo ꝙ id peccatũ ꝓpter
quod sum⁹ in hac desolatiõe & in captiuitate
ista sit illud peccatũ sup quo locutus est deus

p prophetã amos.ii.ca.cũ dicit ſic Sup tribus ſceleri
bus iſrl' ꝯuertã uel tranſferã. Nota ꝙ ubi in noſtra
biblia ẽ conuertã hic habet tranſferã.& ẽ ad ꝓpoſitũ
eius magis.& ſup quarto Nõ tranſferã eos quoniam
uendiderũt iuſtuꝫ ꝑ argento. Et nos dñe mi ſ̃m do
ctrinam noſtrã dicimus ꝙ iſte iuſtus fuit Ioſeph fili
us Iacob q fuit uenditus & ſic teneo ego.niſi ꝙ ſ̃mo
diuinus ponit iſtud peccatũ uenditiõis quartũ in nu
mero peccatoꝝ ſed ſceleꝝ iſrl' primũ. Ipſi etiã xp̃iani
qbus ſanctoꝝ libroꝝ ſtudiũ uideť eſſe traditũ a deo
reſpõdent doctrine noſtre p̃dicte et dicũt ꝙ primũ ĩ
q̃ttuor ſceleribus iſral' eſt uẽditio Ioſeph a fratribus
ſuis.& ſecundũ peccatũ ſiue ſcelus aſſignãt adoratio
nẽ uituli in Oreb. & tertiũ ſcelus occiſionẽ ꝓphetarũ
in Babilonia ꝓpter quod fuimus captiuati lxx.annis
Et dicũt ꝙ quartũ ſcelus iſrl' fuit uenditio iuſti.ſ.Ie
ſu qui ad litterã fuit uẽditus poſt tranſmigrationeꝫ
p̃fataꝫ lxx.annoꝝ.Et ſi nos dñe uolumus tenere pre
fataꝫ doctrinã noſtrã & reſpõdere xp̃ianis ueꝝ. opor
tet ꝙ nos aſſignemus in iſrl' ante uenditionẽ Ioſeph
uaria ſcelera preceſſiſſe.ut ipſa Ioſeph ſit quartũ ſce
lus.Sed hoc non poterimus ſuſtinere. quia teſtimoni
um libri geneſis eſt cõtra nos qui uenditioneꝫ Ioſeph
ponit primum ſcelus filiorum iſrahel. et propheta
Amos ponit expreſſe quartum ſcelus uenditioneꝫ iu
ſti.propter quod fuimus in captiuitate de qua loqui
tur deꝰ cõminãs ꝙ non reducet nos ultra in terram
promiſſionis cum dicit Et ſup quarto non tranſferã

eos quoniã uẽdiderũt iustũ ꝑ argento & mãifeste ap
paret mihi ꝙ nos sup illo peccato quarto uẽditõnis iu
sti. iuste sumus puniti iam sunt mille anni & ultra in
quo tẽpore nil profecimus ĩter gentes nec est spes pro
ficiendi amplius.

CAPITULUM. VII.

Expauesco dñe mi & timeo ꝙ iste Iesus quẽ
colunt xp̃iani sit ille iustus uenditus ꝑ ar
gento ſm amos ꝓphã & timeo ꝙ de ipso
sũt hec que mihi occurũt testimõia ꝓphãꝝ & illa eadẽ
in doctrĩa sua ualde apte applicant christiani ysaiã ꝓ
phetã. Ve genti peccatrici filiis sceleratis quoniã ipi
elongauerunt sanctum eius & inclinati sunt retrorsũ
Item idem propheta dicit Quasi ouis ad occisionẽ du
ctus est qui non apuit os suum. Item dicit uir habens
dolorem & sciens infirmitatem. Item fuit despectus
& propter hoc non reputauimus eum. Item oblatus
est quia ipse uoluit. Item de angustia iudicii deposit⁹
est. generationem eius quis enarrabit. Item propter
culpam populi mei trãsfixi eum & dabit ĩiuriatores
pro sepultura & diuites pro morte sua. Et timeo do
mine mi ꝙ ĩiuriatores fuerũt patres nostri. & diuites
pilatus & herodes & anna & caiphas sicut dicit ꝓphã
dauid. Consurrexerunt omnes reges terre & maiores
& contra deũ & cõtra christũ eius. Reges scilicet predi
cti maiores scilicet patres nr̃i. Et timeo dñe ꝙ iste Iesus
sit ille cõminatus & uẽditus ꝑ argẽto de quo loqtur

Zacharias pphā & amos & alii pphē de quo etiā loqͤ̄
ysaias pphā ca°.liii.deponet oēs iniquitates & orabit
p infidelibus. ¶ Timeo ego dn̄e mi ꝙ iste Iesus sit il
le iustus de quo dicit Dauid in psalmo .lxxiii.dilecta-
ti sūt ī aīam iusti.& saguinez īnocentem cōdēnabunt
& ppter hoc eiecit eos deus & disperdet illos dn̄s deus
nr̄.Et timeo dn̄e mi ꝙ iste sit ille iustus de quo loqui
tur Hieremias ca.ix.cū dicit.homo ē & quis ē q ītelli
git eū?Item Hieremias capitulo.x.Spes uultus nostri
xp̄us deus captus ē p peccatis nr̄is. Cui diximus in
ūbra tua uiuemus īter gentes. Timeo etiā dn̄e mi ꝙ
iste sit ille iustus de quo dixit deus per os zacharie p-
phete ca°.xiii.dicemus eniz in illa die Que sunt iste
plage ī palmis tuis?Et respōdebit plagatꝰ fui īmedio
domꝰ mee int̄ illos q dilexerunt me & leuauit ensem
pastor meus supra me.Itē idē ca°.xii.Aspiciāt ad me
die illa & illū quē trāsfixerūt & plāgent sup illū qua
si planctū unigeniti.Timeo etiā dn̄e mi ꝙ iste fuit iu
stus ille de quo dicit Abacuc.ca.iii.Cornua in mani-
bus eius ibi abscondita est fortitudo eius etcetra. Et
cōcordat euāgeliū xp̄ianorū ubi narrat̄ mors Iesu &
ōndunt .Cū aūt uenissent ad Iesum īuenerunt eum
mortuuz & misit unus ex eis lanceā suā & trānsfixit
Paueo domine mi ꝙ dicit Abuc.ca°.xiii. Egressus es
domine saluare populum tuum cuz christo tuo.

CAPITVLVM.VIII.

EXpauesco dñe mi sup his. qs fuit iste iust⁹ sine peccato de quo loqtur ysa. pphcta? & quis sit ille iustus uenditus pro argento ppter qd' dicit dñs p Amos pphetã ubi supra. ꝙ ĩ testimoniũ quarti sceleris non transferet nos in terrã promissionis. Amplius uidet̃ etiam dñe mi ꝙ completũ est quod scribit̃ Danielis pphete ca° ix. ubi dicit Post q̃ consũmate fuerũt lxii. ebdomade occidetur xp̃us & tunc ueniet populus cũ prĩcipe uenturo & destruet ciuitatẽ & domũ cõminuet & condẽnabunt eã & auferetur sacrificiũ. & consũmabitur destructio ppetua Et non ẽ dubiũ dñe mi ꝙ destructio desolatiõis ppetua. i. captiuitas ĩ qua sumus iam sunt mille anni & ultra. Et aperte dicit deus per prophetã ꝙ erit desolatio ppetua p⁹ occisionẽ xp̃i sicut ẽ desolatio nr̃a post q̃ Iesus fuit occisus. nec cõmiatus ẽ deus nobis perpetuã desolationẽ nisi post occisionẽ xp̃i. Et si uoluerimus dicere ꝙ añ mortẽ Iesu fuimus in desolatione. Ad hoc rñdent nobis xp̃iani ꝙ ante mortẽ illam nõ fuit desolatõ nisi lxx. annis. & post hoc fuimus reducti in terrã promissionis & fuimus apud deũ in gratia & honore. Certe dñe mi ego nõ uideo excusationẽ contra pphetiam istã. qa de facto pmittitur nobis ꝙ postq̃ a reedificatione fuerunt cõplete lxxii. ebdomade que sunt anni .CCCC. & xxxiii. Tunc fuit Iesus occisus a patribus nostris. & postea uenit Dux scilicet Titus & populus romanus & fecerunt nobis ſm prophetiam istam. Hodie sunt mille anni & ultra.

& nihilominus si est ita. Attamen dei sumus in omni euentu. & ideo in eo speramus.

CAPITVLVM. IX.

Timeo dñe mi q xp̄s iam uenit & adimpleuit primū aduentuȝ suum. qa in scripturis nostris inuenimus duplicēȝ eius aduentuȝ. Primus aduētus xp̄i describitur in ꝓphetis ī paupertate & humilitate. Secundus ī gloria & maiestate. & de utroq; aduētu proponā illa que mihi occurrunt. De primo aduētu dicit deus p os ꝓphete ysa. ca. ix. Letare filia syon. ecce p̄ceptor tuus uenit pauper eqtans asinuȝ. Et in isto aduentu describit eū ysa. despectuȝ zacharias. Daniel occisum. zacharias & amos uenditū Et tamē iam fuerūt cōpleta que in libro descripsi & describā. Non reputauimus. i. non cognouimus eum sicut dixit ysa. ꝓpheta sed despeximus eū & preualuimus cōtra eū. Sȝ gloria eius & maiestas eius erit manifesta in secūdo eius aduentu qñ ignis & flāma precedet eum. & exardescet & inflāmabit in circuitu inimicos eius. sicut dicit deus p os propbetaꝝ Dauid & ysaie. Et considero dñe mi q xp̄s non iudicabit aliter quantū ad mortē. qa nos interfecimus oēs ꝓphetas q annunciauerūt nobis de ipso ꝓut deus testificat̄ contra nos p os Helye ꝓphete quarto libro regū. Et sic interfecimus illum iustū ꝓpter quē sumus in ira dei sine fine. Attamen dei sumus.

CAPITVLVM. X.

Timeo dñe mi deus describit apte duos aduētus

xp̄i p os ysaie pphete ca.ii.cū dicit Cōsurge ɔsurge ī
duere fortitudinē brachiū domī.bis dicēs cōsurge p
pter eius duplicem aduentū & sigillatū.clare primuʒ
xp̄i scribit aduentū quantū ad passionē & deiectiōeʒ
ca.l.& ca.liii.p totū.Et spāliter cū dicit uidimus euʒ.
& nō erat aspectus & spēs neqꝫ decor zc.Primū ei⁹ ad
uentū ponit ysa.ca.ix.cū dicit Paruulus natus ē no/
bis.Et statī subiūgit 2m eius aduentū. cū dicit & uo
cabit fortissimus. grā potēs.sup tronū Dauid sede/
bit ut ɔfirmet illū ab initio usqꝫ ineternū. Zacharias
aūt pphbeta describit eū pauperē & sedentē sup asinū
ca.ix.Et qd aliud ē hoc nisi ꝙ propheta describit pri
mū aduentū in hūilitate.& secundū in potētia & ma/
iestate?Sic etiā describit eū Daniel ca.vii.circa medi/
um ubi dicit Cōsiderabā uel aspiciebā in uisione no/
ctis.& ecce cū nubibus celi quasi filius hoīs ueniebat
& usqꝫ ad antiquū dieꝝ puenit. & in cōspectu ei⁹ ob/
tulerūt eum.& dedit ei potestatē & honorē & regnū.
omēs populi tribus ac lingue adorabūt & honorabūt
eum & seruient ei.hebreus habet.tribus ac.liii.hono
rabūt eum.& non deficiet potestas eius.qa nō aufere
tur.& regnū eius manebit ineternū. Nostra aūt trās/
latio habet tribus ac.liii.sed ei.po.eius eterna que nō
auferet.& regnū eius quod non corrūpetur.alias Et
non deficiet potestas eius.alias Potestas eius ineternū
& regnum eius manebit ineternū.alias Non corrūpe
tur. Et manifestū est dñe mi ꝙ ī secūdo aduētu sede
bit xp̄s ante antiquuʒ dieꝝ qui est deus ad iudicium

ſicut ſedit in primo aduētu ante patres noſtros iude
os ut iudicaretur.et iſtos duos aduētus meſſie.i.chri
ſti innuit Dauid ꝓpheta in pſalmo cū dicit.quia ue-
nit quoniam uenit iudicare terrā. Propter primū ei9
aduentum qui fuit ſimplex dicit.qa uenit. Propter
ſecundū uero qa erit cū potentia dixit. quoniā uenit
iudicare terrā. De ſecūdo eius aduentu loqtur zacha-
rias ꝓpheta ca.xiiii.cū dicit Imprimēt ueſtigia pedes
ſup montē oliuaꝝ zc. Et nos dn̄e non dicimus ꝙ de-
us in eēntia ſua & natura habet pedes nec carneȝ. nec
iſta que corporis ſunt. Sed habere pedes cōuenit omī
creature corporee. Dicit etiā dauid propheta quod ſu
pra allegatū eſt loquēdo de ſecūdo eius aduētu. Ignis
in conſpectu eius ardeſcet & in circuitu eius inflāma-
bis.ſed domīe non dicimus ꝙ deus ſit circūſpiciēs ꝙ
aliqd poſſet eē in circuitu eius inquantū deus.ſed au
ctoritates ſimiles hn̄t ueritateȝ ad litteraȝ in illo iuſto
quem prophete deſcribūt.nunc loquentes de eius hu-
militate.nunc de eius maieſtate.& hoc loquitur Mala
chias ꝓpheta ca.iii.cū dicit Ecce dn̄s uenit.& qs pote
rit ſedere ante aduentū eius? Ipſe eniȝ quaſi ignis cō
flans.& ſedebit & liquefaciet argentū & auꝝ. Ecce q̄-
liter iuſtus ille q fuit iudicatus uenit in ſecūdo aduē
tu.& attende dn̄e mi q̄liter deſcribit eū idem ꝓpheta
in eodeȝ ca.iii.cū dicit Tunc ego ueniā & ītrabo ī iu
ditio ad eos.& ero teſtis uerax ſuper adulteris & ma-
lis & periuris. & ſuper illos qui defraudant merce-
dēm mercenarii & qui ſpoliant pupillos & uiduas et

opprimunt pegrinū et paupez. Et idem domīe mi describit Ezechiel cū dicit ca. xxxiiii. ubi loqtur de pastoribus & ouibus dicens Ego sepabo ab eis. s. a iustis trāsgressores & incredulos. Hec non habet translatio nostra. Sz ī arabico dicit sic O dñe mi ecce ꝙ in secūdo aduētu sepabit īcredulos de medio iustoꝝ sicut etiam dicūt Malachias & Ezechiel clare. Et in primo aduētu nemo nostꝝ cognouit eū qa exiuerat limites humane nature sicut dicit deus p os ꝓphete ca. liii. Et īter iniquos cōputatus est. & ꝓpter hoc non reputauimus eū. Et Hieremias dicit ca. xviii. Ipse est homo & qs scit eū. Et timeo dñe mi ꝙ patres nostri in primo aduentu Messie defecerūt & errauerūt. & ꝓpter hoc sumus in ista captiuitate que nō habet finem. Et tñ quicqd cōtingat dei sumus & in ipso speramus.

CAPITVLVM. XI.

Domīe mi paueo ne iste iustus sit ille q iudicaturus est cū potētia oēs q crediderūt in eū quoniā ꝓpheta Dauid dicit de illo Notū fecit dñs sā. suuz & ī ɔspectu gē. re. ius. su. Adhuc dicit ysa. ca. xii. Haurietis aquas de piscinis saluatoris. qd' dictū ſm uidere meū intelligo de baptismo. Nam in primo aduētu saluauit p aquā. & in secūdo iudicabit p ignē. & de saluatore dicit̃ dñe mi Iob ca. xix. Scio ꝙ saluator meus uiuit & no. die de terra sur. sum. & in carne mea & oculi mei uidebnut deum meū. Attende domīe mi ꝙ uocat istū saluatorem deū. Cōstat aūt ꝙ

oculi carnis non uidebũt deũ. Ecce habemus ꝭm scri-
pturas ꝙ saluator est iste deus iustus de quo ẽ sermo
& solus potest dici uerus iustus quoniã nullũ peccatũ
fecit ꝭm ꝙ de illo deus testificat̃ ꝑ os ysa. ꝓphete. nec
de Moysi nec de aliquo ꝓphetarum dicit̃ ꝙ sit salua
tor iustus & sine peccato. qa Moyses peccauit & omẽs
alii ꝓphete peccauerunt sicut uos scitis domĩe mi. Et
idcirco nullus eoꝝ uocat̃ iust⁹ in scriptura. sed id no-
men isti soli seruatur. & sine dubio nõ saluant̃ nisi hi
qui credũt primũ aduentũ suuꝫ. & illi q non credũt
non hñt causã aliquã ꝙ saluent̃ in secũdo aduẽtu ei⁹.
sed digni sũt morte. qa digni erãt morte illi q nõ cre
debãt Moysi & non obediebãt ei q fuit peccator. q̃to
magis digni sunt igne illi qui non credũt & blasphe-
mant istum iustuꝫ & dñm q peccatũ nesciuit unquã
Quicqd tamen eueniat dei sumus nos.

CAPITVLVM. XII.

Domĩe mi nos inuenimus ĩ scripturis ꝙ xp̃s
exaltabit̃ de terra ad celũ. & ego timeo ꝙ il
lud sit ꝯpletũ in isto q fuit ĩterfectus a pr̃i
bus nr̃is. & de ista exaltacõe dicit dauid ꝓphã in psal
mis. xxiii. O magnates aꝑite portas prĩcipatuꝰ ur̃i. &
eleuamĩ porte eternales. & ĩtroibit rex prĩceps glorie
Et attende dñe ꝙ rñdent illi angeli. Quis ẽ iste prin
ceps glorie? & ipse rñdet illis. dñs uirtutũ fortis ĩ pre
lio. Et ꝯstat dñe mi ꝙ iustus iste domin⁹ uirtutũ nõ
habuit preliũ nisi ĩ primo aduẽtu suo. qa qñ sedebit

ad iudicandū ignis in circuitu eius exardescet. & in flāmabit in circuitu inimicos eius. & ꝯflabit iustus ꝑ ignē quasi argentū. & hoc ī ultimo eius aduētu. Nullus aūt preliabitᷣ ꝯtra illum, nec locus erit pugne Adhuc de iusti huius exaltatiōe dicit ysa. ca. lxiii. Quis est iste qui uenit de Edom de terra rubens uestimētis eius de bosra sicut ille formosus in schola. & respōdet his iustus iste. Ego qui loquor iusticiam sū expugnator ad saluationē. & dicunt ei angeli. O domīe quare rubrum est uestimentū tuuꝫ sicut calcantis torcular? Respondet dicens illis. Torcular calcaui solus & nō erat uir mecum Vide dn̄e mi que ꝓpheta loqtur ysa. Et timeo ꝙ huius iusti rn̄sio non tangat nisi nos cuꝫ dicit Calcaui eos in ira mea donec aspersi sunt sāguine. Cor suū sup īdumēta mea. sꝫ dies ultionis in corde meo & annus retributionis mee uenit. Quantū ergo sperare possumus domīe mi in iusto isto ubi scimus ipsum de nobis angelis fuisse conquestū in celo & notificauit eis ꝙ ipse calcauerat torcular solus. Et quid aliud calcauit ī ira sua nisi nos q post bellū qd̄ habuit in primo aduentu suo ꝓstrati sumus ab eo & calcati. iam sunt mille anni? & adhuc restat dies ultionis in ultimo eius aduētu. & ānus retributionis ī corde suo. Vtinaꝫ dn̄e mi qn̄ interfecimus ysaiā deleuissemus istam auctoritateꝫ predictā de ꝓphecia sua ꝙ nunq̄ legeretᷣ ab aliq°. Et ecce ꝙ dauid uocat bellum cū dicit Dn̄s uirtutū fortis in bello. Hec ysaias uocat

torcular Heu domīe mi bibimus mustū illud de quo etiā dicit Iacob patriarcha & ꝓpheta ut habeť in lib. generationis creaturaꝝ ca.xlix.de Iuda. Lauabit stolam in sanguīe.s.uue.sic est factuȝ in nobis in primo aduentu messie. Sed qd faciemus in aduentu eius ultimo qñ stabunt hoīes coram homīe iudicāte. & ī circuitu eius erit ignis ꝑatus ad deuorandū illos contra quos tulit sententiā. Tūc eniȝ non erit tēpus belli.nec iam in torculari calcabiť.qa iam extūc non erit locus nec tempus penitendi nec refugii. sed iustitia ut sicut ipse iudicatus fuit sine peccato quod īueniret in eo sic ipse iudicabit peccatores. Dicit eniȝ deus in prophecia Salomonis ꝓuerbioꝝ.xi. Quoniaȝ iustus recipiet iudicium.nec erit impius & peccator.

CAPITVLVM.XIIII.

Valde timeo dñe mi ꝙ hec que dicta sunt testimonia ꝓphetaꝝ de illo iusto ꝙ.s.fuit uēditus pro argento.ut dicit Amos ꝓpheta ꝙ calcauit torcular ut dicit ysa. ꝙ gessit bellū cū pr̄ib⁹ nostris sicut dicit dauid.ꝙ captus fuerit ī peccatis nostris sicut dicit Hiere.ꝙ uulnerat⁹ fuerit ī palmis suis sicut dixit zacha.ꝙ sup ei⁹ uesteȝ misse sūt fortes. sicut dicit dauid.ꝙ ascēdit ī celū sicut dixit idē ꝓpheta.& alia cū nō ꝯueniūt deo ī eēntia siue ī natura dīa ꝓm quā nec resurgit nec exaltať nec sedit nec descendit.etiā que dicta sūt corꝑalia.ꝙ iam uenit ille iustus cuius nature corporee hec ꝑdicta & similia poterunt

conuenire. Si aũt tibi uidetur forte duꝝ credere dñe mi ꝙ homo corporeus aſcẽdit in celum. audi auctori tates & exẽpla que mihi occurrũt de ſcripturis nr̃is. Similiter hoc dicit dauid ꝓpheta de illo Aſcẽdit deus in altũ. & ſaluabit captiuitatẽ. dedit dona hoĩbus. Dicit etiã in pſalmis lxvii. Iubilate deo & glorificate nomen eius. Iter facite q aſcẽdit de ꝑtibus occidentis. dñs nomẽ illi. Adhuc domĩe mi dixit deꝰ de illo ĩ pſal mis quẽ tu habes in corde Iubilate deo q aſcẽdit ſup terram celi ad orientem. Et de iſta dixit Amos ca. ix. Dominus ẽ q edificauit in excelſo ſedeꝫ ſuã. & de ip̃o dicit etiam Dauid ĩ pſal. lxvi. Aſcendit deus in iubi bilo & dominus ĩ uoce tube. De ipſo etiã dixit Aſer ꝓpheta cã. iii. Vidi hoĩeꝫ deſcendentẽ de corde maris. & ꝑuenit uſq; ad celũ. Et qa non habemus iſtam pro ꝓheciã obmiſi multa ſcribere que allegat ſup hoc. Di cit etiã Moyſes ĩ cantico. Leuabo ad celum manũ me am. & deut. xxxiii. Conſurge cõſurge brachiũ domĩ. De iſto etiã ait Anna mater Samuel. prĩo primi regũ Dabit dñs impiũ regi ſuo. & ſublimabit xp̃m ſuuꝫ. Dauid etiã dixit Aſcẽdit dñs ſup pẽnas uẽtoꝝ. et he auctoritates occurrũt mihi ad exaltationẽ xp̃i corpa lem uſq; ad celũ. & ſunt plures alii quas tu dñe bene ſcis. Nũc etiã exẽpla aliq̃ adducã de lege nr̃a. qa uide tur etiã nobis multũ incõueniens credere ꝙ in corpo re aſcẽdit in celũ. & hoc ẽ ꝓpter ꝯſideratioẽꝫ. nam in lege & in prophetis inuenimus ꝙ deus uerus & glo rioſus aſſumpſit de terra & eleuauit plures ſanctos

uiros patres nr̄os.&si de istis non dubitamus.de ascē
sione istius iusti in corpe & aīa cui magis scriptura ꝑ
hibet q̄ illis testīonium sanctitatis.& q durius belluꝫ
ꝯm ꝓphetas sustinuit..& plures captiuacōes mundi.
q̄ aliqs de predictis.Et ꝑterea dn̄e sine exēpli posicōe
scis ꝙ Matusalem & Enoch iusti & Helias ꝓpheta fue
runt assūpti a deo de mūdo isto in corpibus suis.De
moyse etiā non est dubitanduꝫ quoniā in celo ī corpe
& aīa sint. Nam deut.xxxiiii.dicit deus ad moysen.
Ascendit in montem nocte & mortuus est ibi.& nesci
uit homo sepulchꝝ eius usqꝫ in hodiernū dieꝫ. Et qd
significat sepulchꝝ eius est ignotū in terra cū ipse fu
it ꝓpheta maior & sanctior aliis nisi ꝙ deus resusci-
tauit eum & assūpsit eū in corpe & aīa sicut alios iu-
stos assūpsit & eleuauit ad locū ubi sunt. Nec nos de
bemus mirari supra hoc ꝙ aer iste leuis & subtil' pos
set portare corpa tam grossa & ponderosa.qa nos sci-
mus ꝙ aqua que est in unitate simul aeri qn̄ placuit
potētie omīpotentie portauit corpa filioꝝ isrl' in eoꝝ
exitu.& qn̄ fuit acceptū sacrificiū.ignis descendit de
celo & eleuauit & portauit corpora pecoꝝ & bouꝫ que
offerebanť deo.Moyses uero & helias ꝓphetauerūt de
illius iusti eleuatione ac alii ꝓphete. Vnde id oportet
nos eē credentes de eleuatione corporea dictoꝝ sancto
rum.& sumus increduli de eleuatione illius iusti. Et
eum eleuatū in celum de quo tot sunt testimonia in
scripturis sicut dictū est.& possent induci ut qa satis

apparet q̄ deus assumpsit predictos sanctos de qbus nullus dubitet ut ad fidē disponenẽ corda hominũ. & ut de ascẽsione sui iusti etiã non dubitarẽt. Est aũt & alia causa quã & ipsi nostri dubitant: quia aduentus eius primus fuit occultus & mod⁹ insolitus sicut dicit ysa. Homo est & quis cognoscet eum? Idem propheta etiã dicit Virgo cõcipiet & pariet filiũ. ubi aduertendũ est q̄ caret patre ſm carnem. & ꝓpter hoc quod alibi dicit Signũ nouũ creauit deus sup terrã. Mulier circũdabit &c. Dicit etiã ca. v. Propter hoc dabit eis deus usq̄ ad tẽpus in quo pturiens piet. Et notandũ q̄ non facit ꝓpheta mentionẽ de marito istius parturientis cũ inqt Natiuitatẽ istius iusti q solum natus est preter solitũ modum cursũq̄ carnalē q est ex uiro & femĩa. sicut de illo predictũ est p os ysa. ca. ix. cũ dicit Audite domus Iacob deus dabit uobis signũ Virgo cõcipiet &c. Oẽs alii sancti q dicti sũt nati sũt de uiro & femĩa. carnaliter cõcepti in peccato. & omẽs fuerũt peccatores. & ipse Moyses sanctior pentibus ꝓphetis peccauit. & ꝯfiteẽ p os suũ se peccasse. De iusto aũt isto diciẽ p Ysaiã ca. liii. Qui nunq̄ peccauit. nec est inuentũ mendacium ĩ ore eius. De aliis oĩbus sanctis dicit deus per os Iob ca. xxv. In omnibus sanctis suis non est inuentus sine prauitate. Et Hieremias ꝓpheta dicit ca. xvii. Corda hominũ praua.

CAPITVLVM. XIIII.

Simeo dñe mi q̄ sit ꝯpletũ in nobis quod dixit

p ysa.prophetam Cecidit cecitas sup isrl quousq; intrauit plenitudo gentiũ.Et iterũ dicit ca.vi.Audiẽtes audient & uidentes uidebunt & non cognoscẽt.corda istius gentis sunt ingrossata.Et adhuc eodez ca°.Ex ceca cor populi.& obtura aures eius ne forte addiscãt & cõuertantur ad me & sanem eos.Et dixit ysa.usq; quo domĩe?Et dixit.quousq; sunt ciuitates deserte. & maneant domus sine habitatore.Dixit etiã Daniel ca.xii.Claude sermones & ĩuolue pphecia.Et Hiere. xvii.Peccatũ scriptũ est stilo ferreo in lapide adamãtino.& extensum sup altitudinẽ cordis eorũ. Et ysa. ca.primo.Cognouit bos possessorem suũ & asinus p̃sepe domĩ sui.populus aũt meus non intellexit.& iterum viii.Miluus & hyrũdo & ciconia sciunt tẽpus aduentus sui.populus aũt meus nõ cognouit Et hec oĩa domĩe mi dicta sunt quia nõ cognouimus aduentuz istius iusti domĩ.Et de nobis dixit dñs p ysa. pphetam ca.xliii.Elongate foras gentez cecã & non hñtez oculos.& surdam & non habentẽ aures.Ecce oẽs congregati sunt.& quicqd uoluit ppheta de hoc per hec uerba nisi q deus nõ repulit qa non cognouimus tẽpus istius iusti citius?Et cõgregauit ad se in fide gẽtes loco nostri.sup quo admiratus Dauid dixit ĩ psalmo lxxvi.Hec ẽ mutatio dextre excelsi.nos tñ dei sumus in casu isto nostro & ĩ captiuitate ista que nõ habet finem.in qua sumus iam sũt mille anni & ultra. & hoc tñ nõ accidit ita male patribus nostris qui adorauerunt idola.& occiderũt prophetas.& trãsgressi

fuerunt legem ex toto.

CAPITVLVM XV.

Timeo domīe mi ꝓpter hoc ꝙ qa non credi-
dimus ī isto iusto. idcirco accidit nobis & cō
pletū est illud quod dixit deus p os ysa. ca.
xix. Erit prophecia tanꝗ uerba libri clausi qui dabit̄
lectori & dicet Iste liber clausus est nescio qd in eo Et
tūc dabit nescienti litteras. & dicet Non sū lector ego
Et que clausura libri maior est dn̄e ꝙ clausura ꝗ de⁹
clausit corda nostra iaꝫ sū mille anni & ultra. nec pos
sumus cognoscere p ꝓphecīā nobis traditā a ꝓphetis
sup aduentū istius iusti. propter quod alibi dixit de⁹
p prophetā Desolabit̄ Hierusalem & corruet domus
sancta. Dixit capitulo prīo. Terra nostra deserta. ciui
uitates noste succense igne. & remanebitis tugurium
in uinea dissipata. hoc est dn̄e mi & iā sūt mille anni
& ultra. Dixit etiam ysa. xxv. ca. Domīe deus exalta
bo nomen tuuꝫ quia posuisti ciuitatem in tumultuꝫ
& domum in confusionē ut non sit usqꝫ in eternū. &
xxx. ca. dixit Conteret populos contritione uasis fra
gilis in quo non remanet pars ad portandū carboneꝫ
ignis. nec hauriendam guttā aque. Completū est etiā
dn̄e quod dixit Daniel ca. ix. Postꝗ fuit occisus xp̄s
remanebit desolatio perpetua. in qua desolatione su-
mus iam sūt mille anni & ultra. Dixit etiaꝫ ysa. xx-
iiii. ca. Relicta ē in urbe solitudo. & sibilabit terra coꝝ
sibilo usqꝫ in sempiternū. Dixit etiam Hiere. ca. xvi.
Argentum reprobuꝫ uocate illos qa dn̄s proiecit eos.

Dixit etiã ysa.ca.l.Ambulate in lumine ignis uestri :
& in flãmis quas succendistis uobis. in qbus flammis
nos sumus iam mille anni sunt. Et dixit etiaꝫ Amos
ca.v.Domus isrl̃ cadet & nõ est q erigat eaꝫ.& uidet̃
mihi dñe mi ꝙ deus induxit sup nos ruinã istaꝫ post
aduentũ iusti huius.postq̃ ꝓpheta nullus surrexit in
nobis nec surget sicut ꝓphetatũ est nobis.qa nos ma
nemus in incredulitate non recipiẽtes fidem illius sed
negantes.Dixit etiaꝫ Osee.i.Cũ accubuit mulier su/
per terrã & pepit dixit deus uoca nomen eius sine mi
sericordia.quia non miserebor populo huic.&si deus
ꝓiecit nos & nõ miseret̃ nostri ut expti sumus iã sũt
mille anni & ultra.que utilitas est nos habere legem.
circũcisionẽ.& sabbatum?Dixit Ysa.ca.liii.Educ fo/
ras populũ cecum sicut eduxit nos de terra nostra de
us uerus & gloriosus iam sũt mille anni & ultra.Di/
xit etiã ideꝫ ca.xxvi.Vetus error abiit. Et qd ẽ anti
quũ nisi lex nostra que recessit a nobis domĩe mi cuꝫ
rege.cũ sacrificio.cũ incenso & cũ altaribus?Et qd pe
ius nobis poterit euenire?& qd est quod nos expecta
mus?Nõne uidemus ꝙ dispsit nos p quattuor partes
mũdi in dispsioneꝫ?sicut dixerũt nobis Moyses Hie
remias & Ysaias & alii ꝓphete.& tñ nos dei sumus &
ad ipsum recurrimus in omni euentu.

CAPITVLVM.XVI.

TImeo dñe mi cũ nos dicimus inter nos Ego
& tu etiã sumus filii Iacob & isrl̃ quoqꝫ qa

iam ɔpletū est illud sicut dicit deus p os ysa. ꝑpbete ca.lxxiiii.Interficiet te deus o israꝉ.& uocabit seruos nomīe alieno. paueo ꝙ de illis seruis sumus qbus debet īponi illud nomē ꝓm ꝙ moyses dixit deutro.xxviii.ca.Erūt gentes in capite. & populus īcredulus in cauda.sicut nos sumus iā sunt mille anni & ultra.de illis etiā dixit Hiere.ca.xii.Replebiť terra fide dei & redūdabit sicut aqua maris.& de illis dixit Salomō ꝓpheta.iii.regū.ca.viii. Domīe deus cū uenerit alienigena ad domū sanctam tuam & īuocauerit nomē tuum benedictū.Exaudi eū domīe deus meus ut discat uniuersa terra nomen tuū timere sicut populus isrꝉ. In quo ergo gloriabimur domīe mi & quare contēnimus gentes?ex quo Salomon ꝓpheta fecit eas participes in timore dei & in domo sancta.& forte nos indignos eiecit deus de ista domo.& dedit eā istis.& de illis etiā dixit moyses Hec dicit dominus deus.replebitur terra tota gloria domī.& de ipsis dixit Dauid in psalmis.xxi.Preuenient & cōuertentur ad dominum uniuerse fines terre & uiles nationes.De ipsis etiā dixit ysa.propheta capitulo.lx. O domus Dauid sācta uenit lumen tuum & gloria domī sup te orta ꝛc. Et ambulabūt gen.ī lu.& re.in splen.ortus tui Le.in circuitu oculos tuos & uide.omnes iste gētes congregate sunt.Venerūt tibi.& filii extranei edificabūt muros & principes eorum seruient tibi. Et qui sunt isti filii extranei domine mi qui nenerunt ad domum dei nisi gentes q seruiebant idolis qui erant extranei a deo

& xp̄i principes & reges eoꝝ de qbus dixit de⁹ ꝙ am
bulabūt in lumīe domus sancte. & nos erimus ī tene-
bris extra illā. & sumus iam sūt mille anni. Dixit ad
huc idem ꝓpheta de illis ca. lxv. Ecce gentem quā ne
sciebas uocabis. & nationes que te non cognouerūt ad
te uenient. Et sicut de facto uidemus hodie sūt mille
anni & ultra. quia xp̄s missus ꝯm legem nobis dataꝫ
uenit. & gentes que legem non nouerant uenerūt ad
eum. & ipse dedit eis legem nouam puram & sanctā.
Adhuc xlv. ca. Concordauerūt & reges eoꝝ congrega
ti sunt in fide dei. Et timeo domīe mi de illis fuisse
dictum eodem ca°. Congregamī omnes & uenite gen
tes que saluate estis p deum ex gentibus. & de popu-
lo dixit ysa. lxv. ca. Que si congregabūtur oēs in no
mīe domī in domo sancta & non ambulabunt in pra
uitate cordium. De ipsis idem ꝓpheta dixit capitulo
xvi. Ad te uenient omnes gentes ab extremis fini-
bus terre. & dicēt Non hereditabūt patres nostri nisi
mendaciū & iniqtateꝫ. Et de ipsis dixit sophonias ca.
iii. Datuꝫ ē gentib⁹ ut loquerent̄ simul in noīe dn̄i &
seruirēt ei hūero uno. oīs homo de loco suo & oēs in-
sule gentiū. & de illis dixit zacharias ca. ii. Letare do-
mus syon. qa ego ueniā ad te & habitabo ī medio tui
in illa die. & appropinquabūt gentes in multitudine
sua. Dicit idē ꝓpheta ca. viii. Hec dicit dn̄s de⁹. circū-
uenient gētes multe. & dicet uir ad uicinū suuꝫ Vada
m⁹ & queram⁹ dn̄m deū in bono. et ista dn̄e mi ꝯpleta
sūt cuꝫ & ꝯplent̄ in oculis nr̄is. De plano uides libros

populos & liguas legis & pphetarum oium & psalteriu dimissis idolis suis. nullus ex eis credit p manu moysi nec Aaron nec alicuius pphetarum nostrorum. nec aliqd remanet de fide ab idolis ab illo tpe quo crediderut. iusto illi de quo dicit Abacuc ppheta.iii.ca. Egressus es dne ad salute populi tui ad salute cum xpo tuo.

CAPITVLVM.XVII.

TImeo dne mi q deus uictor & gloriosus uiuificat illas gentes p fidez. & interficit nos in incredulitate nostra sicut ipse dicit p os ysaie prophete.lxv.ca.q uocaui & no respodistis.hec dicit dns deus Ecce serui mei comedent.& uos esurietis.Ecce serui mei bibut & uos sitietis.Ecce serui mei gaudent in exultatione cordis & uos cocuciemini pre amaritudine corpis.& interficiet deus israhel. & uocabit seruos suos nomie alio in quo benedixit illis q est benedictus sup terram amen. Et uidemus istos redeptos istius nomie benedictos a deo sup faciez terre & nos dispersit.s. in captiuitate p quattuor ptes mudi hodie sunt mille anni.& apparet expresse in nobis uestigia ire dei.non ad castigatione sed ad destructionez.& illa est iterfectio quam deus cominatus e q interficiet isrl.& ille gentes uicinales uel uicini quas uocat seruos recipient nomen quod deus pmisit.sz non ante mortem nostri nomis primi sm ordine uerborum dei p ysa.Et fames & sitis quas nos paciemur non panis aut aque.sz cordiu & aiarum sterilitas et fames uerbi dei.sicut pphete declarant per os Amos prophete.

viii.ca. Et tu domīe ſcis hoc plenius q̄ ego. uerūtamē dei ſumus nos in omnibus que accidunt nobis.

CAPITVLVM. XVIII.

Timeo dñe mi ꝙ gentes que iuſtificate ſunt iam ſunt mille anni poſtq̄ mortuus fuit Ieſus ĩ Hieruſalē. qa nihil boni habuerūt anteq̄ crediderūt in deo & in xp̄o & in apl'is. quoniā ipi forte erant illi piſces & ille beſtie de quibus loquitur Abacuc propheta que non habent ducem. & ipſe gentes purificate per fidem habent ieiunia ſua & obſeruantias ſuas legis noue. & habent cuncta. Videtis ꝙ ĩ omni lingua & in omni loco in oriente & in occidente gentes ſunt confitentes in nomine domini. & non credunt in eum per Moyſen nec per aliquem prophetarum. q̄uis ſunt ſtudioſe in lege & in libris omniuꝫ ꝓphetarum. ſed deus uocauit eos per diſcipulos iuſti. q egreſſus eſt cum deo ad ſalutem eorum ſicut ipſe deus benedictus & glorioſus predixit per os Abacuc ꝓphete. & iſti diſcipuli eius fuerunt filii noſtri de filiis iſrahel. quia alio nomine uocantur apoſtoli. Valde timeo domine mi ꝙ iſti ſunt illi de quibus dixit deus per os Dauid in pſalmis. In omnem terrā exiuit ſonꝰ eorum. & in extremis finibus extenſa uerba eorum. Et uerba prophete expreſſe demonſtrant nobis ꝙ de iſtis loquitur & non de nobis cum dicit. Non erit lingua neque ſermo qui non audiant uoces eorum. & hoc non poteſt eſſe de lingua noſtra hebrea. que eniꝫ gentes obediunt preceptis Moyſi & Aaron quĩimmo

ipsi interfecerunt gentes & fugauerũt eas a se. & tã gentes sciunt hodie Moysẽ & prophetas & cognoscũt deũ. & seruant legem nouã sicut apostoli docuerunt eos. Attamen dei sumus.

CAPITVLVM. XIX.

Timeo dñe mi q̃ illud quod zacharias pphe-ta dixit ca. xiii. Percuciã pastorẽ & dis. oues fuit completũ qñ nos pcussimus pastorẽ istorũ puerorũ & sanctorũ apostolorũ. extũc nos oues dispersi sumus p uniuersũ orbem. & isti filii nri. s. apostoli surrexerũt loco prophetarũ. quod appet ex hoc q̃ deus post illos nõ misit nobis pphetã, nec notificauit aliqd p uisionẽ. Timeo dñe mi q̃ isti pueri sũt illi apostoli de qbus dixit deus p os Ioelis pphete ca. iii. Senes uestri somnia somniabũt & pueri uestri uisiões uidebũt. Certissime dñe mi senes sũt pphete nri q somniauerũt fidem gentiũ cõsecuti sunt illi pueri. s. apostoli & uiderũt. & de istis pueris dixit Dauid ppheta Venite filii audite me timorẽ dñi docebo uos. & deus non noĩat filios ĩ plurali sed solũ noĩat eos israhel primogenitũ in usu loquendi cõi. & ĩ alio psalmo nomĩat istos pueros filios cum dicit Filii tui sicut plãte nouelle. De isrl dñe mi dixit deus p os ysa. ca. v. Vinea dei exercituũ fuit domus isrl. expectauit q̃ ueniret cũ uua & uenit cũ spinis. ppter hoc ego adducã q destruet illã ĩ ꝯculcationẽ & de illis pdictis filiis dei q uocanť apostoli dixit deus p os ysa. ca. xiii. non mõ

erubescet Iacob nec liquefaciet facies eius. sed tũc qñ uidebit de filiis suis illos quos creauerũt manus mee sanctificatos ante oculos suos. & si cẽnt domĩe mi filii isti sanctificati corã nobis ſm uiaʒ legis nostre. nõ dicent deus ꝙ cẽmus in erubescẽtia propterea. & dissoluerent̃ facies nostre. ĩmo haberemus gloriã & facies nr̃e confunderẽt faciem Iacob. & dissolutio ẽ ista. ꝙ isti filii quos deus creauit manu. s. apl̃i sunt sãcti ficati ex nobis & non ſm legem nostrã. ꝑpterea deus dat ĩtelligere ꝙ lex nostra nõ est lex ipsoꝝ. Dixit etiã deus p os ysa. Hiere. prophete ca. xxv. In illa die non dicent pares nr̃i cõmederũt uuaʒ acerbã. & dentes filioꝝ obstupescũt. sicut infidelitas iudeoꝝ non nocuit fidei apl̃oꝝ nec nocebit. & ꝑpter hoc scribit̃. Viuo ego dicit dñs. si erit ultra ꝑuerbiũ istud in isrl̃. quia nunq̃ aliqs de apl̃is postq̃ receperũt fidem rediit ad fideʒ nostrã. quare nõ fecerũt acerbitatem infidelitatis nostre sicut dẽtes nr̃i obstupescunt de peccato patrũ nostroꝝ. Adhuc de istis filiis dñe mi q sunt apl̃i dixit deus p os ysa. ꝑphete. A quo trãsmigrabo nisi a populo meo. filii aũt q erũt infideles deus erit saluator eoꝝ in oĩbus angustiis. & uultus eius custodiet eos in charitate eius & in clementia redemit eos. & ꝓpicius erit eis ĩ longitudine dieꝝ. Verissimũ est dñe mi ꝙ isti filii dꝰ qbus loqmur sp manserũt firmi nec deus trãsmigrabit ab eis ab illo tpe quo redemit rex ille iustus magr̃ eoꝝ. sꝫ trãsmigrauit a nobis & fuit semper cum eis. & de israhel & filiis q sunt apostoli

Dixit sapiens Iesus filius Syrach in libro suo ca.iii.
Audite filii charissimi & opami ad quē honorat de-
us patrem in filiis.& qualiter intelligi debeat honor
iste p os malachie prophete cū dicit ca.iii.Mittet deus
Heliam q ↄuertat corda patꝝ nostroꝝ ad filios. o do
mine.s.de⁹ deberet ↄuertere corda filioꝝ.s.apostoloꝝ
ad patres cū hoc debeat ītelligi de fide tunc isti filii
scilꝫ apostoli fuissent nobiscū in captiuitate ista que
non habet finem sicut & patres nr̄i & nos sums. Sed
exquo deus ordinauit ꝙ debeāt corda patꝝ ad filios
ↄuerti.qd est quod expectamus domīe mi?& qd po
stulamus? Et si uoluerimus dicere ꝙ alii filii debent
ēē preter apostolos de qbus intelliganť predicta.illi e-
runt in captiuitate.& nos exquo uiam istius iusti nō
sunt secuti quem amplius firmiter secuti sunt & do
cuerunt sequendam. & propter hoc hn̄t honorem pa
trū in hoc ꝙ patres debent ad illos ↄuerti. Cū ergo
domīe mi filii nostri ueнerūt anteq̄ nos ad fideꝫ dei
si corda nostra ↄuertanť ad filios.corda eoꝝ ↄuerterē
tur ad nos.& sicut dicit deus altissimus Erūt popu-
lus unus & dn̄s in deo glorioso & uictorioso. qa non
debemus ītelligere illaꝫ ↄuersionē nisi de infidelita-
te ad fidem & doctrinā istius iusti qui est magr̄ salu
tis eoꝝ q credūt in eo.& ſm ꝙ dixit dauid de eo Ipē
est cuius sacerdotiū erit ſm ordinē Melchisedech.qui
obtulit sacrificiū panis & uini. & fuit Melchisedech
sacerdos dei altissimi ante Aaron.Et attende dn̄e mi

quāta ſit differētia inter ſacrificiū Aaron & iuſti iſti us dñi. dixit dñs domīo meo tu es ſacerdos in eternū non ad tēpus ſicut Aaron q mortuus fuit. c. xx. āno ruꝫ. Item ſacrificiū Aaron fuerūt carnes. & ſacrificiū iſti⁹ iuſti dñi fuit panis & uinū ſꝫm ordinē Melchiſe dech. Itē in qbus uerbis dñs p ꝓphetā oſtēdit mani feſte quoniā ſacrificiū Aaron finiret qñ illud ſacrifi um in eternū & ordinatio ſacrificādi ſꝫm Aaron fini ret quando incipet ſacrificiū in pane & uino eterna liter duratuꝝ. Sed de hoc domīe mi adhuc habeo lo qui ſpecialit. dicā aliq̄ pauca de iſtis filiis dei que mi hi occurrūt. de qbus dixit deus p os Ieſu ꝓphete filii Bethoni ca. i. Erit locus ī quo dicet Vos eſtis filii dei uiui. & iſte locus domīe mi abſq dubio ē eccleſia. qa ꝓpheta intelligit ſecundū locuꝫ ī eo qd dicit. erit lo cus Synagoga que ē locus primus iā erat. & ſynago gam uocat deus p os moyſi & Aarō & oīum ꝓpheta rū primogenitū meū. ſꝫ in plurali & q̄ſi quēlibet in ſpeciali iſtos ſuos genitos uocat ꝓpheta filios dei. De iſtis filiis dei dicit etiā deus p os ꝓphete moyſi deu tro. xxxii. Sanguinē filioꝝ ulciſcet & ſanabit terram populi ſui. & nos domīe occidim⁹ ꝓphetas. & nō fecit uindictā de eis niſi p lxx. annos. ſꝫ occidimus apoſto los & iuſtū magiſtꝝ eoꝝ. & fecit deus uindictā de fi liis iam ſūt mille āni & ultra. & p morteꝫ ipſoꝝ lauit deus terrā populi ſui. . & non dixit terraꝫ filioꝝ iſra hel. De ipſis etiaꝫ filiis dixit Dauid in pſal. c. xxxv. Sicut ſagitte in manu potētis ita filii fideles. Cōpat

enim propheta istos filios fideles sagittis emissis de manu potentis. qa deus oīpotens misit ad xii. partes p quattuor mūdi climata fideles hos filios cū doctri na legis psalterii & prophetaꝝ. Moysen aūt & Aaron non misit extra domū sanctam ad docendū . qa non ad iudeam. ad Romā. nec ad alia loca misit eos annū- ciare doctrinā legis & ꝓphetaꝝ. sꝫ isti fideles filii sic proiecti uel missi p uniuersum mundū surrexerunt coram deo loco nostri. postq̄ deus occidit isrl̄ & nomē nostꝝ. & p istos innouata ē lex prima ſm ordinē mel- chisedech q sacrificium deo instituit in pane & uino. ex qbus cōicauit p ministeriū istoꝝ mutauit sacrifi- cium nostꝝ sicut mutauit nomen nostꝝ. & sicut mu tauit legem carnaleꝫ nostram ī legem spūalem. Et si deus dixisset p os Dauid messie siue xp̄o Tu uenies sacerdos in eternū ſm legem moysi & Aaron . staret illa lex. sed dixit Tu es sacerdos in eternū ſm ordinē Melchisedech. Et amicus dei cōmunicauit de sacrifi- cio panis & uini & non de sacrificio carnium. Nos ta men dei sumus in omni euentu.

CAPITVLVM. XX.

Timeo dn̄e mi q̄ deus eiecit nos a se & sacri- ficiuꝫ nostꝝ & acceptauit sacrificiū gentiū sic dixit p os malachie ꝓphete ca. i. Non est mihi sacrificiū uoluntas dicit dn̄s. neq; sacrificiū ue- stꝝ. qnoniā ab ortu solis usq; ad occasū eiꝰ magnum est nomen meū in gentibus que offerūt in noīe meo sacrificiū mundū. Ergo apud deū sacrificiū gentiuꝫ

est mundius q̃ sacrificiũ nostꝝ. Et insup qa deus priuauit nos oĩ sacrificio mundo & alio. docens xp̄ianos ut ipsi uitarent nos ne ꝯtaminarent̃. sicut nos uitauimus gentes oĩ tẽpe ꝙ sacrificiũ nostꝝ fuit mundū apud deũ & acceptũ legis. Etiã tu dñe mi nosci quid dicit deus ĩ psal. lxxx. de nr̃o sacrificio cũ ait p os dauid ꝓphete. Nunqd uidistis uos ꝙ ego ꝯmedi carnes thauroꝝ. & hircoꝝ sanguinẽ biberem. p quod manifestat deus ꝙ ipse ꝯdẽnat carniũ sacrificiũ. Et unde est nobis dñe mi ꝙ non detestat̃ in gentibus sacrificium panis & uini quod statuit deus? & ĩ illo reprobat sacrificiũ carniū. cũ Salomõ ꝓpheta describat Aarõ extendit manus suas sup altare & obtulit sanguinē & incensũ deũ uiuo. & obtulit sacrificiũ nostꝝ de granis terre. sicut melchisedech obtulit Abraham. Deus etiã testificat̃ p os Iesu ꝓphẽ ca. xix. ꝙ nos obtulimꝰ sacrificiũ de panibus cũ dixit Non offeratis sacrificium panis. quoniã panes uestri tristicie sunt. & qcũꝙ̃ cõmedit ex eis cõtaminabit̃. Vnde nos offerebamus aliqñ sacrificiũ panis. sed nullũ est acceptũ sacrificiũ deo de manibus nostris. Et de nr̃o sacrificio carnis dixit Iesus ꝓpheta filius Bethoni ca. ix. Deus magis diligit pietatẽ & misericordiam q̃ sacrificiũ carniũ. Declarat deus sacrificiũ gentiũ p moysẽ. Leuitici xxiii. ca. Offeretis deo sacrificiũ de leuatis. de aera & de expressione uue. & benedicat uobis deus & cũctis operibus manuũ uestraꝝ. Scimꝰ nos etiam dñe mi ꝙ deus

mandauit in prĩcipio poni ante archaꝫ federis domĩ panes & non carnes. In exodo etiã ca.xxix dixit moysi Offeras hircos & cũ illis panes azĩos q panes azimĩ sunt sacrificiũ gentiũ in libro legũ ca.xxi. cũ p̄cepit Aaron p moysen dicẽs Homo de semĩe Aaron sacerdotis q habꝫ maculã non offerat sacrificiũ nec aliud quodcũq; sacrificiũ. Vnde dñe mi p qd᷑ preponit̃ sacrificiũ panis. Dicit etiã deus p moysẽ.iii.libro legũ ca.iii. Offeretis deo sacrificiũ de oĩbus habitacoĩbus uestris.panes duos de primiciis frugũ.& cũ panibus arietes vii.& prĩo ponit dñe mi panes & postea carnes In alio loco legit̃ que tu scis domĩe mi Dixit Ies⁹ charus & gloriosus filiis isrl̃.quãdo ĩtraueritis terrã habitacoĩs ur̃e quã daturus ẽ domin⁹ deus uobis in hereditatẽ.offeretis deo panes in sacrificiũ & sacrificiis cetũ.& adhuc thauroꝶ cũ farina purissima.ergo de⁹ p̄cepit fieri sacrificiũ de pane & ex farina purissima & acceptauit illud.& tale sacrificiũ est hodie gentiũ. Simil̃r panis ex farina purissima de sacrificiis etiaꝫ fit mentio p°reguu.ca.xxi.cũ dixit Venit ad abimalech prĩcipeꝫ sacerdotũ in Silo & petiuit ab eo panes. q respõdit Non sũt hic panes nisi panis oblatus quẽ non ꝯuenit cõmedere pueris tuis qa sãctus est.hec dicta sunt de sacrificio panis.& plura dici possent que tu domĩe mi nosti.Sed qa gentes ponũt in sacrificiis aquam non debet nobis uideri inconueniens.qa etiã in scripturis sanctis inuenimus de hoc exemplũ .scilꝫ

ꝙ deo fiebat ſacrificiū de aqua. & fuit deo acceptū. ī
uenimus etiā ſecūdo regum. xxiii. ca. ꝙ duo iuuenes
baurierūt aquā de ciſterna que erat ſupra portā Be-
thleem. & ꝓpheta obtulit illaꝫ deo in ſacrificiū. ergo
non ē contra ſcripturā ſi gentes hodie ponāt aquā in
ſacrificio quod faciūt deo. Nos etiā legimus ut dictū
eſt ꝙ Aaron fecit deo ſacrificiū de pane & uino. & da
uid de aqua. & iſta tria ſunt ſimul in uno ſacrificio
mundo quātuꝫ natura patitur & quantū intellectus
nr̄ excogitare pōt. & non ſūt carnes thauroꝝ pingui-
um. Helias ur̄ ut narrat̄ in. iii. reguꝫ. Infundit aquā
ſup ſacrificiū carniū. & deus miſit ignē de celo & ac-
ceptauit ſacrificiū cuꝫ aqua ꝑfuſū. magis angelus in
figura cōicat aquā ſubcinericio qn̄ Helias ambula-
uit ī fortitudine cibi ſup illud quod natura nō pōt
ↄcedere. xl. diebus uſqꝫ ad montē dei. hoc etiā ſacrifi
ciū uini cū aqua mixtū pulcherrimū & aptuꝫ deſcri-
bit Salomon ꝓpheta in libro ꝓuerbioꝝ ca. xi. cuꝫ di
cit. Sapīa altiſſima cōicauit ſacrificiū ſuum & pauit
menſam. tunc miſit ſeruos. Qui eſt paruulus ueniat
ad me. Inſipiētes cōmedent panem meū & bibent ui-
nuꝫ meū temperatū aqua. Quid dn̄e mi menſa para
ta ſapīa altiſſimi. niſi altare? Quid dn̄e mi panis &
uinū mixtū niſi ſacrificiū de pane & uino & de aqua
qd̓ fit in altari? Qui ſūt inſipiētes uocati per ſeruos
ſapīe niſi gentes que ignorabāt deū uocate p apl̄os?
Et notabil̄r dicit̄ panē ſuuꝫ & uinū ſuū. per id. n. in
nuit hoͦ ſacrificiū eē gratū deo & ꝙ ad iſtud ↄuiuiuꝫ

tam ſublime & taȝ ſpũale non uocauit patres noſtros q erãt excecati in ſacrificio legis ꝙ eẽ carnale ſacrificiũ nõ dimiſit nobis.ſed priuauit nos illo.iã ſũt mille anni completi quod nobis accidit ꝑ illum iuſtuȝ in quem peccauimus.Attamen dei ſumus.

CAPITVLVM.XXI.

TAlde timeo dñe mi ab illo uerbo quod deus fortis & glorioſus dixit ꝑ os malachie ꝓphete ca.primo.ubi ſic tangit de ſacrificio gentiũ ab ortu ſolis uſqꝫ ad occaſũ gentes offerũt ſacrificiũ nomĩ meo.ubi aduerto ꝙ ſacrificiũ noſtruȝ non fuit acceptũ niſi in uno loco ſolo.ſ.in domo ſancta preciſe.quo eque loco & ſacrificio priuauit nos deus.ſ.terra promiſſionis & ubiqꝫ terrarum iam ſunt mille anni.Vnde uenit ſup nos & cõpletuȝ ẽ quod deus dixit de nobis ꝑ ſimilitudinẽ loquens ꝑ os yſa.ca.xxii.cũ ait Vnde uenit ſup nos & ꝯpletuȝ ẽ quod deus dixit ꝑ os malachie ꝓphete.ubi ſic ait Nõ eſt mihi uolũtas in uobis & ſacrificiũ non accipiaȝ a uobis.Venit etiã & iã ꝯpletũ eſt qđ deꝯ dixit ꝑ os yſa.ca.i.cũ ait Sabbata uҏa & feſtiuitates uҏas & ſacrificium ueſtꝝ nõ recipiã.qa oẽs uos eſtis ĩ ira mea.Venit etiã & ꝯpletũ eſt ſup nos quod dixit ĩ eodeȝ ca.yſa.cũ loquitur ꝑ eũ deus & ait Quid mihi multitudo uictimarũ ueſtraꝝ?qa multiplicaſtis mihi ſacrificiũ de arietibus & carnibꝰ & hircoꝝ.ego aũt ꝯtẽpſi ſanguinem uituloꝝ & arietũ carnes & hircoꝝ cũ preſtaueritis ea coram me.& quis recipiet ea a uobis?Non deturpetis

lapides meos ſanctos. frustra nõ offeretis ultra ſacri-
ficiũ. quoniã incenſuȝ ueſtꝝ & ſollẽnitates ueſtras et
ſabbata ueſtra nõ recipiã a uobis. qa odiuit illa aĩa
mea. Si eleuatis manus ur̃as ad me. auertã uultũ me
um a uobis. Et ſi multiplicaueritis orationẽ. nõ exau
diaȝ. quoniã manus ur̃e plene ſanguĩe ſunt. & omne
ſacrificiũ ueſtꝝ ſicut cadauer fetidũ. & egreſſus atrii
porte exterioris & ille q mihi iugulauerit thaurũ ſiẽ
q decollauerit homĩeȝ. & ille q obtulerit ſacrificium
uiuuȝ ſicut q offert ſanguinẽ porci. ſed abhomĩatio
de ſacrificiis apud deũ nihil aliud ſignificat niſi mu
tationẽ ſacrificii noſtri carnalis & groſſi in ſacrificiũ
iſtius iuſti domĩ ſpũale & ſubtile. qui inſtituit offer
re panẽ loco carniũ. & aquam mundã loco pinguedi-
nis. & uinuȝ puꝝ loco ſanguĩs. & homo offert ſpũali
ter & acceptabiliter deo nõ ſicut aĩalia decollata per
nos que p pphetã cõpando cadaueri putrido. nos at-
tamẽ dei ſumus & ad ipſuȝ redibimus in oĩbus que
euenerĩt nobis. & quare non credimus domĩe mi? Et
hec que locutus ẽ deus p prophetã iſtuȝ deſcribit taȝ
euidẽter de ſacrificiis noſtris ut dixit p Hiere. ca. vii
Inuitate proxĩos ur̃os ad ſacrificia & cõmedite cum
eis carnes ſacrificioꝝ. ueſtroꝝ. qa in die qua eduxi pa
tres ueſtros de egypto nõ precepi eis ueꝝ de ſacrifici
is. ſed dixi Audite uocem meã & ero uobis & uos mi
hi populus. ſi ambulaueritis in omĩbus que precipio
uobis. & nõ audierũt nec poſuerũt aurẽ ſuaȝ ad dñm
meum. & dñe mi es ex illis q neſciunt hoc. Attamen

dei sumus in omnibus que euenerint nobis.

CAPITVLVM.XXII.

Timeo domīe mi q̄ de synagoga & ecclesia ītelligatᷣ uerbū illud qđ scribitᷣ Ioelis.xxv. ca.primi libri legū cuȝ dicit dn̄s deus rebecce uxori ysaac Due gētes sunt ī utero tuo & duo populi uenient de utero tuo.& gens gentem supabit.& maior seruiet minori. Domine mi sola rebecca fuit mr̄ iudeoꝝ & gentiliū. populus maior & primogenitus fuit synagoga que maior fuit hoīe & scīa .& dei populus primogenitꝰ.Et mīor apud deū fuerūt gentes in īfidelitate manentes & in ignorātia sua. Si tamē domīe mi deꝰ occidit israꝉ prout describit ysa.& tunc tota subuersa est synagoga que fuerat maior & seruiuit gentibus que fuerat mīor ut compleretᷣ uerbum quod deus dixit rebecce. Gens gentē supabit. Etiā domīe mi de ecclesia dixit deus p os Dauid pphete psalmo.xliiii. Astitit regīa a dextris tuis in uestitu deaurato distinctis coloribus adornata. Exponitur domīe mi q̄ ecclesia gentiliū que uocatᷣ regina diuersitas līguaꝝ oīum que seruiūt ei est adornata coloꝝ distincte.Naȝ oēs lingue ī ecclesia cōcordāt ī una exposicōe legis & psalterii & libri oīuȝ ppbetaꝝ.Sinagoga uero non habuit nisi unam linguā & ornatū suum quasi colore uno.s.hebrea.

CAPITVLVM.XXIII.

Timeo etiā domīe mi dꝰ uerbis īductis supiꝰ frequēter p malachiā ppbetā.dixit deꝰ sinagoge

cum ait Non eſt mihi uolũtas in ſacrificiis ueſtris. qa
ab ortu ſolis uſq; ad occaſum magnũ eſt nomen meũ
inter gẽtes que offerunt nomĩ meo ſacrificiũ mundũ
ſicut de natura ſua mũda ſunt. Aqua uinũ & farina
pura de qbus factũ eſt ſacrificiuꝫ & nõ indiget mun
datione & lotione.ſꝫ ſinagoga ĩdiget lauare carnes ſa
crificioruꝫ.& purgare uẽtres animalium que ĩ ſacrifi
cio ſacrificabuntur.& lauare lotum de ſanguĩe & pĩ-
guedine ſacrificioꝝ.aliter eẽt horror tractare. In ſacri
ficio aũt panis & uini & aque non appet aliquid inde
cens. ꝓuer.ca.viii. Melior ẽ buccella panis.nihil tur-
pe etiã corpaliter ſũpta. Eſtimo dñe mi ꝙ de iſto ſacri
ficio dixit deus ꝑ Salomonẽ ꝓuerbioꝝ ca.vii.Melior
eſt buccella panis cũ charitate q̃ uitulus ſaginatus cũ
inimicicia.Buccella amoris dñe mi pura ẽ manſuetu-
do ſup manſuetudineꝫ & remiſſio mutua offenſaꝝ.
Et uitulus odii ſaginatus ẽ occulta ĩterfectio inimico
rũ.ergo dñe mi ſacrificiuꝫ ſinagoge ẽ uitulus pĩguis
cũ inimicicia & ſacrificiuꝫ eccleſie.Buccella ẽ charitas
de q̃ dixit deꝰ.Melior ẽ buccella q̃ ꝛc.Pulchre etiã de
ſcribit deꝰ eccleſiã aſſimulãdo ceruis ꝑ os Salomonis
ꝓuer.ca.v.ubi ait Cerua deo diuiſa in emulo ſuo.cu
ius uerba ĩebrient te.& amor illius delectet te in eter-
nuꝫ.Sinagoga enĩ dici poſſet aliquo mõ.ſꝫ nõ eſt no-
bis pulchre exponere uerbuꝫ iſtud reſpectu illa p̄ſer
tim qa non habet emulum ſuuꝫ ſed emulos multos.
Emuli eius fuerunt moyſes & Aaron Daniel yſaias

Hieremias & ceteri similes. Et ecclesia est domus dile
cta cerua in emulo suo.s.uno non habente parē in no
bilitate & grā. Tūc ait domīe mi & dicit Inebrient te
uerba eius oī tpe. Delectare ī amore illius ī eternum.
In qbus uerbis describit deus sacrificiū ecclesie omī
tempe duraturꝝ ī eternū. Similat aūt illam deus mrī
lactāti filios. & in hoc qđ dixit Inebriabo te. denotat
materiā sacramēti. & uinū quod est delectabile nutri
mentū & sufficiens sanctū quo sacrificio iam fruit̄.
& delectat̄ ecclesia iā mille anni sunt. a quo tēpe pri-
uauit synagogā sacrificio. Emulus aūt ille in quo ec
clesia est tā grata deo est xp̄s dn̄s. & ubera eius dant
uinū ꝑpetuum. de quo ꝑuenit gaudiū sempiternū. &
non dicit ꝙ dabit carnes & pinguedinē uel sanguinē
que faciūt sacrificiū laboriosum. Sacrificiū synago-
ge quo deus priuauit nos iā sunt mille anni. nos aūt
dei sumus. Dn̄e mi fuit aūt synagoga sicut mulier
que habuit aliū uirꝝ supple deū & ꝑdidit illuꝫ & do-
mum sanctā. Et ista ecclesia fuit cerua ī deserto siue
marito. sed deus uicē illius supplet. Vnde ipse fortis
& gloriosꝰ dicit ꝑ ysa. ca. lxiii. Puelle sequestrate me
liores sunt ꝗ ille que habent uirꝝ. Item ille ꝓpheta ca.
lxiii. Ego faciā dicit dn̄s deus uineā & flumīa ad po
tum populo meo electo. & tu Iacob non obediēs. & tu
isrl̄ non audiens. sicut nos dn̄e mi sumus extra obe
dientiam. nec habemus aures nec oculos. qua propter
hec captiuitas nostra iam usq; ad complementū mil-
le annorꝝ ꝑuenit. Timeo domīe mi de lege nostra que

furoris iram habet in ppetuũ. & dicit oculum p ocu
lo zc. Sed cerua illa emulũ habens iraʒ uni cũ dixit ĩ
euãgelio suo glorioso Math. ca. v. Qui te pcusserit ĩ
unam maxillã statue illi alterã. loqtur Dauid ĩ psal.
xxxi. q̃ magna & q̃ multa dulcedo tua domĩe quã ab
scondisti timẽtibus te. & cõpleuisti eam sperãtibus ĩ
te. Et est claꝝ domĩe mi q̄ populus synagoge timue
rũt penas legis oculũ pro oculo. qa erat in ppetuũ ex
ecutio. Sed populus ecclesie sperãs est ĩ dulcedine dei.
qui pcussi in faciem non repcuciũt. quapter pauit
illis deus. s. gentibus magnã multitudinẽ dulcedinis
sue quam abscondit a iudeis. Attamen dei zc.

CAPITVLVM. XXIIII.

PAueo dñe mi q̄ loqtur deus p os ysa. pphẽ
te de nobis ca. xxviii. cũ ait q̄ hec apud nos
sint sicut uerba libri signati quem nõ apit
lector nec ignorans lr̃as. De filiis aũt supdictis quos
deus tociẽs descripsit ut supra allegatũ est cũ pluries
loqtur de⁹ in eodeʒ ca. cũ dicit Manifestabũt semẽ Ia
cob & euangelizabũt deũ israẽl. & accipient ignorãtes
sciãm & musici scient legere. Apte uidem⁹ domĩe mi
q̄ iam sũt mille anni q̄ ignorãtes musici sciũt & do
cent legem nostrã. Et q sunt ignorãtes nisi gentiles?
Et q sũt musici cantãtes psalteriũ nostꝝ & pphetas
in ecclesiis suis nisi xp̄iani. De qbus musicis siue can
toribus dicit deus p os Dauid ĩ psal. lxxv. Cãtate do
mĩo oĩs terra psalmũ dicite nomĩ eius. Et ĩ eodeʒ etiã

Cantabunt & dicent nomī tuo filii uniuerse terre. & non isrl' simpliciter. De istis etiā musicis dicit deus p os Dauid psal. lxxxviii. Cantabunt tibi gentes in domo dei mei canticū. in loco isto ponit cantilenā antomasie. etiā sunt mille anni ꝙ nos iudei non cātauim⁹ in domo sancta. De istis cantoribus dicit dauid Cātabunt canticū in domo dei in eternū. De nobis dicit ī psal. 139. Quoniā cantabūt canticū dei ī terra aliena. Et qͣliter pōt eē domīe mi ꝙ speramus terraꝫ habere nomen cū deus dixit p Amos ꝓphetam capl'o. v. Cecidit israhel & non resurget. uirgo israhel prostrata est & non eleuabiť? Idem ꝓpheta ca. ix. Et ueniet tribulatio & non saluabiť q effugerit ex eis. & si abscon derit se in monte carmeli inde precipitabit eos man⁹ mea. & si descenderet ī fundū maris illuc mittaꝫ serpētes & mordebūt eos. & si abierūt in captiuitatē coram inimicis meis. sibi mādabo gladiū & occidet eos Ponam oculū sup eos in malum & non ī bonū quod fecit nobis deus. iam sūt mille anni ꝯpleti ꝙ canticūꝫ & psalmū cantauimus exquo sic est. Attamē zc.

CAPITVLVM. XXV.

DOmīe mi dixit deus de nobis. Ponā oculuꝫ meū sup eos in malum & non ī bonū. sicut manifeste uidemus sūt mille anni. dixit uere de istis filiis musicatoribus per os Dauid ꝓphete Oēs gentes plaudite manibus. & cātate deo ī uoce laudis. & alibi dicit Iubilate deo oīs terra. seruite dn̄o in leticia. Introite in ꝯspectu eius. dicas totū Iubilate. &

psal.lxvi.Cantate domīo omīs terra.& annūciate de die in diem.Paueo dñe mi exquo deus dixit p os Hiere.prophete ca.ix. Docete filios uestros & filias uī as fletū & planctū quoniā mors egressa est p portas uestras.exq°deus dixit de his filiis musicis siue musicatoribꝰ p os dauid.clxvii.Reges terre oēs populi. prīcipes & oēs iudīces terre. Iuuenes & uirgīes senes cuꝫ iuniorib⁹ laudēt nomen dñi.& psal.xlviii.In sacrificio cātus honorabit me.ac si apte diceret.nō in sacrificio carniū hircoꝝ sicut sacrificiū nr̄m.Etiā dñe mi nō negemus uerba creatoris ueri que dixit p os ysa. pphē ca.xlviii. Musici seu musicatores adiscētes scripturas & totū psalteriū dauid sic musicali arte notatum p sonum acutū & grauem.his oībus cōsideratis uideť mihi ꝙ nos erram⁹ in hoc ꝙ nos de sue laudis sacrificio iudicamus quod ī ecclesia dei exhibēt in cātando.p̄sertim cū in lege dei de hoc inueniaꝫ p̄cepta & exēpla dei.que etiā dicit Laudate eū in cithara & organo.laudate in cymbalis magnis laudibus.& Oīs spūs laudet dn̄m iesum xp̄m.hoc scribit psal.xv.exemplū etiā in.ii.regū ca.vi.ubi legiť ꝙ dauid discoo pto capite saltans psallebat cū cithara añ archaꝫ dñi quē temeraria uxor sua michol ausa est redarguere. cui ipse ait.O fatua.nōne uidebit me dñs despectuꝫ psallentē?filii aūt isrł sonabūt buccinam dū trāsducebāt archā.Sꝫ q sumus dñe mi obsecro uidentes sollēnitates ipsoꝝ musicoꝝ nisi Michol fatua?Et q sūt isti canētes nisi dauid & exultantes ī deo in hūilitate

presertim cū dicit deus Oīs spūs laudet dn̄m si dixisset oīs israhelita. precipue aūt possem⁹ aliis insultare Et sic deus fortis & gloriosus dicit p os ysa. pphē ca. ii. q gētes sunt in conspectu eius. sed hoc nō est ītelligendū de gentibus istis anteq̄ haberēt noticiaꝫ dei p aduentū iusti. qa tunc erāt pagani et idolatres. ideo ītelligi nō pōt bene illud nisi d gētibus que īuenerūt dominū. que offerunt oī die sacrificiū mundū in oriente & in occidente. sicut dicit p os malachie pphete ut iam supius est allegatū. & certe domīe mi nos eramus. Attamen dei sumus.

CAPITVLVM. XXVI.

Paueo domīe mi q apostotauimus a deo in prīcipio istius iusti. de quo introduximus auctoritates p̄dictas. & cui exp̄sse ꝯueniūt oīa que scripta sunt apud nos in libris legis & pphetaꝝ. ppter quā apostasiā sicut deus p̄tendit longitudinē dieꝝ & captiuitatē istā nobis ītulit. & si expectamus saluatorē aliuꝫ ab isto iusto nō pdest nobis. Nota q in ista pagina non faciūt oīa exposita de uerbo ad uerbū ppter nimiā eius incultationē. Sꝫ argumētū nobis euidēs ē captiuitas illa que fuit ī babylonia lxx. annis & quantū ad tēpus. qa breue q̄tuꝫ ad grāꝫ qa dauid ppheta fuit captus nobis qui fuit amicus dei. & p quē ꝯsolabiť nos de libertate ppinq̄. nō etiaꝫ oīs tribus fuerūt in ip̄a captiuitate. sꝫ hec captiuitas iam puenit ad ꝯplementū mille ānoꝝ. & nūc est nobiscū. & oīs trib⁹ nulla excepta. & sūt in disp̄siōe elōgatē

a domo sancta. Exquo signū est euidens q̄ p peccato generali quod est i nobis oībus pseuerabit ira sup gētem nostraʒ sine spe. & tñ expectamus aliquē alium. que expectatio nō pdest nobis. Et si uoluerimus dicere q̄ hec captiuitas nō est generalis. & q̄ ī aliqua pte mūdi nos habem9 regem & principē. cito poterimus ſm legem nostrā argui de mendacio & cōuinci. Naʒ si nos iudei in aliq̄ pte mundi regeʒ & principē haberemus hoc eēt de una sola tribu. s. iuda. & deus diffiniuit q̄ nō eēt sup iuda rex ex illa in eternū. unde dixit Hiere. pphēta ca. xvii. Peccatū iude scriptū est cū stilo ferreo in lapide adamantino insiliens sup corda eoꝝ. & id quod scriptū est stilo ferreo ī lapide adamātino qualiter deleri expectamus nō delebit̄ in eternū pserti cū deus fortis & gloriosus locut9. ē p os pphete ca. iii. Dñator dñs aufert a Hierl̄m & iudea iudiceʒ pphāʒ & principē. De nobis etiā dicit ppheta filius boceri ca. xv. libri sui. Erunt filii Hierl̄m sine principe & sine lege. nos scim9 dñe mi q̄ ab inicio mūdi fuerūt aliq magr̄i & sācti coraʒ deo & ī pricipio fuerūt lōge uite sic matusalē & enoch & ceteri. & nullū istoꝝ extēdit deus ultra mille ānos. & nos īuenimus inter nos & messiā sicut xp̄s nobis pmissus fuit natus in babylonia tpe captiuitatis illius que fuit lxx. ānoꝝ. Sʒ hoc tēpus nostꝝ hēt in etate mille. v. ā nos. quā fabulā & non pphēciā nulla rōe possum9 defendere. h° tñ dicimus & asserimus in synagogis nr̄is ubi cōmiscet̄ nobis extraneus. sʒ audias doctrinā xp̄ianoꝝ pu-

blicā ſup pſal. fundatā. lxxxviii. Ad ſyon dicet hō & hō natus ē in ea. & ipſe qui ē q fundauit eā in uerbis iſtis noīat mariā dñaȝ noīe ciuitatis. & dicit ꝙ hō na tus eſt ī ea. & non dicit cū iſrabelita uel tali. ut ītelli gas ꝙ fili⁹ marie non fuit unq̄ in lūbis alicuius hoīs Et ī. ii. li. regum ca. ii. hoc manifeſte declarat̃ cū deus dicit ad dauid. qñ ꝯpleueris dies tuos & dormieris cū pr̄ibus tuis. ſuſcitabo ꝓgeniem tuā poſt te que egre dieť de utero tuo. & ego ero illi ī patrē & ipſe erit mi hi in filiū. Sed nunq̄ fuit poſſibile dñe mi ꝙ aliqs e grederet̃ de utero patris ſui. ſȝ hoc expreſſe ponit ad demonſtrandū ꝙ xp̄s non foret ꝯcipiēdus in muliere ꝑ ſemen deciſū de lumbis uiri ſicut ceteri hoīes. tam a dauid q̄ ab aliis dicit deus ꝑ os dauid ī pſalmo Ex utero ante luciferꝝ genui te. ac ſi deus fortis & glorio ſus diceret de xp̄o ſuo ꝙ de uoluntate ſua ꝙ eſt ſpūs ſanctus genuit eū. & non de ſemīe ducendo. Cum po nit Ex utero ſine uirili ſemīe p̄ter curſum ſolitū ma rie uirgīs. & h° ē etiā de doctrina xp̄ianoꝝ que ñ mo ratur in captiuitatibus noſtris. ꝓpter hoc euenit no bis illud quod euenit nobis. deſcribit etiā ꝑ eū de mo dis xp̄um naſcituꝝ dauid ꝓpheta cum dicit pſalmo lxxxviii. Iurauit dñs Dauid ueritatē de fructu uen tris tui ponam ſup ſedem tuam. Attamen dei ꝛc.

CAPITVLVM XXVII.

Certe dñe mi licet nobis nō opponāt xp̄iani dicta ſarracenorum precipue que tradūtur

in alcorano & in expositiōibus eius scientes q̄ nos nō recipemus sicut nec ipsi recipiunt. tn̄ ad fatigationē nostrā & ad fortificationē supplentiū. si nobis opponerent illa dicitur a sarracenis de Iesu & de beata maria matre eius. Oēs enim sarraceni dicūt q̄ ipse fuit ille messias quē predixerūt eē uenturū. & preponunt illum machometo quantū ad genealogiā. fatent̄ enī q̄ pentes machometi fuerūt idolatre & praui & de semīe agar ancille. Et dicūt messias fuit filius ysaac & pphetarū & iustorū. & recta linea usq̄ ad beatā mariā uirginem & matrē eius.

DE maria uero dicit̄ sic in alcorano de familia adamar dixit angelus gabriel ad mariā O maria deus te elegit & docuit grām & p elegit sup omēs mulieres oīm seculorū diuidens inter hoīes terrenos & angelos dei ī padisum deliciarū.

SIcūt etiā oēs sarraceni q̄ xp̄us siue messias habuit a deo ptātē faciēdi miracula. sanādi oēm languorē & infirmitatē. & eiiciendi demonia. & suscitādi mortuos. & credūt oīa miracula que Iesū fecisse cōmemorāt. & hoc expresse testificatur alcoranus ubi dicit in ca. p̄dicto domar q̄ messias sciuit & scit oīa & etiā secreta cordiū. Vnde uerba machometi sciuit eyse. i. Iesus. oēm librū & omnē sapiām. & etiā totā legem moysi. & q̄ omēs cōmedebant & bibebāt in domibꝰ suis. & quid reponebāt in thesauris suis.

DIcunt etiā de xp̄o siue messia q̄ dū fuit ī hoc

mūdo ɔtēpſit diuicias & abiecit carnales delectatiōes. nec habuit cōcubinas que ſūt occaſio peccati & cauſa inobedientie. Item dicit̄ in alcorano illud uerbū euāgelicuʒ Vulpes foueas habent & uolucres celi nidos. Et hec oīa licet ſint auctoritates apte dicētis ſue dicētiā. ſunt tn̄ ɔformia his que ꝓphete dixerūt de meſſia in prīo aduentu ſuo ut patet in p̄dictis.

Dicūt etiā in alcorāno ꝙ eyſe. i. ieſus xp̄s eſt uerbuʒ dei. & ꝺ̕ hoc. ſ. uerbo dei ē ieſus xp̄s apud ſaracenos quaſi unuʒ ꝑpetuum ita ꝙ nullus alius hō uocat̄ hoc noīe niſi ieſus quē uocant eyſe Vnde dixit deus ad eyſe Ego ſum ſufficiētia tua. ego leuabo te & purificabo te ab infidelib⁹. Conſidera ergo dn̄e ꝙ gens iudeoꝝ ꝓpter captiuitatē quā paſſi ſūt iā mille āni. ſumus pauciſſimi iudei ī ɔpatione aliaꝝ nationuʒ. Nam ſarraceni multiplicati ſūt & creſcūt quotidie. Fides auteʒ xp̄i impleuit totum mundū. nos uero tn̄ ubiq̄ diſperſi ſumus a deo noſtro. ubiq̄ ſumus pauciſſimi. ſicut rubē cum dixit Non creſcas ꝛc. nos auteʒ non creſcimus. & illi qui ſumus ſumus inimici ſup omnes gentes. & nil ꝓficimus. Teſtimoniū multoꝝ ſtat ſemp contra nos. ſ. xp̄ianoꝝ & ſarracenoruʒ. Alcoranus eoꝝ & euāgeliuʒ xp̄i qbus nolumus. tamē meo iudicio alcoranus nihil ualet cū manifeſte ɔtineat cōtra doctrinā noſtram ſicut ipſe noſti & ſicut poſitores eius. apparet euidenter ꝙ ignorauerunt teſtimonium. Sed ꝙ diceremus de euangelio ſuppoſito ꝙ xp̄s ſiue meſſias iam uenerat. nihil tn̄ continet cōtra

pphetas & legem nostrã. sed est manifestatio eius p
phetarum & pmissionis ĩpletio que ĩ lege ptinent sumẽ
do spũaliter prout cõtinet doctrina xpianorum. Nihilo
minus domĩe mi sup his dubiis ad te recurro maxi
me sup primis nostris que habui a pphetis. qa de al
corani testimonio. scio q qliter nil reputabo tu ma
xime q arabicũ scis pfecte nosti. qa ipse machometus
qui dixit se pphetã nec uentura predixit. & q dixit
se nunciũ dei contra deum & eius scripturam docuit
penitus ut corruptus homo penitus & ignorans.

EXPLICIT EPISTOLA RABBI SAMVELIS
QVAM SCRIPSIT AD RABBI YSAAC MA
GISTRVM SYNAGOGE.

SEQVITVR EPISTOLA QVAM MISIT
PONCIVS PILATVS TIBERIO IMPERA
TORI ROMANO.

POncius pilatus impatori Tiberio salutes di
cit. Nup accidit & ego ipse pbaui iudeos p
eorum inuidiã se suosq posteros crudeli dãna
tione perisse. Cum pmissũ haberent patres eorum q de
us eorum mitteretur de celo sancto suo qui eorum rex me
rito diceret. & hunc cum pmissũ haberẽt p uirginẽ
missum. deniq cum illic eẽt & uidissent eũ iudei cecos

illumīasse. leprosos mundasse. paraliticos curasse. de
mones a corporibus obsessis effugasse. mortuos resu
scitasse. ambulasse siccis pedibus super undas maris.
impasse uētis. & alia multa fecisse miracula. Cū aūt
magna multitudo populi iudeoꝝ ipsuꝫ eē filium dei
dicerēt. ducti sunt contra eū inuidia. mentiētes dixe-
rūt qdam eum eē magum & ꝯtra legem eoꝝ agere.
Ego aūt credidi uerbis eoꝝ ita eē. & tradidi eum fla-
gellis cesum arbitrio eoꝝ. Ipsi aūt crucifixerūt eū in
ligno. & mortuuꝫ sepelierūt. & sepulture custostodes
adhibuerūt. Ipse uero militibus p̄torii mei monumē
tuꝫ costodientibꝰ & signātibus. tertia die resurrexit
de monumento. intantū aūt excessit inuidia & mali
gnitas iudeoꝝ ut darent pecuniā militibus meis. Di
centes. dicite ꝙ uobis dormientibus uenerūt discipu-
li eius & furati sunt corpus eius & secum detulerūt.
Milites aūt mei cū accepissent pecuniā. ueritatem &
que facta sunt tacere nō potuerūt. sed eū uere resur-
rexisse & uidisse testati sunt. & pecuniam ab eis rece
pisse. Hec oīa tibi cesar direxi. ne alter quisq̄ ꝯtra ue
ritateꝫ mentiat̄. & ne existimet fore credendū menda
ciis iudeoꝝ. Ad te omnia scripsi que facta sunt de Ie-
su nazareno in pretorio meo. zc.

LAVS DEO.